

*Inuttut inerikkiartornermi
ilikkagassatut pilersaarutit*

*****

A: Anguniagassat ilisarititsinerlu

Inuttut inerikkiartorneq pillugu atuartitsinermi anguniagassat

(Atuarfimmi atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartitsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni § 34 tunngavigalugu.)

Atuartsinerup siunertaraa atuartut atuarnerminnut ilinniaqqinnissaminnullu atatillugu periarfissaminnik nalilersuisinnaaneq, anguniagalersinnaaneq, pilersaarusiorsinnaaneq piukkunnaatilimillu toqqaasinnaaneq ilinniassagaat. Atuartut tarnikkut timikkullu peqqinnartumik inooriaaseqarnermut tunngaviusunik taamatullu inuulluarniutinik ikiaroorartunillu atonerluinerup ajornartorsiutit malittai aammattaaq ilisimasaaqarfigilissavaat. Atuartut atuarfimmi, angerlarsimaffimmi, inuiaqatigiinni, avatangiisini pinngortitamilu isumannaatsuuneq tunngaviusumik ilisimasaaqarfigissavaat. Atuartut ilaqutariinnut, ineqarnermut avatangiisinullu tunngasunut aningaasarsiornermullu ulluinnarni inuunermi inuiaqatigiit killigititaat aamma ilaqutariinni, suliffinni inuiaqatigiinnilu peqatigiinnermi ataatsimoorfiit nalingi pisussaassusiliiffiilu tunngaviusutigut paasisaaqarfigissavaat.

Imm. 2. Atuartsinerup atuartut inooqateqarnikkut misigissutsitigullu pisinnaatitaaffitik soorluttaarlu poqissutsimikkut timimikkullu piginnaassutsitik ineriartortissagaat peqataaffigissavai. Atuartsinerup atuartut imminnut paasinerannik, imminnut naleqartinnerannik pilersitsisinnaanerannillu nukittorsassavai aamma eqqarsaqqissaartutut isumaginnittutullu – qanoq iliuseqaataasunik eqqarsaatiginnittut pilersaarusiortullu, imminnut allanillu isumaginnittut siunissaminnilu ilusiliinissamat akisussaasut - ineriartornerinik tapersersussavai.

Imm. 3. Atuartsinerup atuartut inunnik assigiinngitsorpasuarnik suleqateqarsinnaanerak nukittorsassavaa aamma allanik soqutiginninnerannik oqaloqatigiinnerullu peqatigiilluni aaqqiinissamat pingaarutaanik paasinninnerannik peqataaffigissavai. Atuartut inuit allat nalinginik, isumaannik iliusaannillu paasinnilissapput.

Imm. 4. Atuartut nammineq inuillu allat ilinniarnissaminnut, inuussutissarsiummut qanorlu inuuneqarnissamat tunngatillugu aalajangerneri namminerminnut inuiaqatigiinnullu tamarmiunut qanoq pingaaruteqartiginerat paasissavaat. Atuartsinerup atuartut inunnut allanut akaarinnettik ineriartortissagaat aamma inuit allat inuiaqatigiinni oqartussaaqataaffiusumi inissisimaffii pilersueqataanerilu ataqqissagaat aammattaaq peqataaffigissavai.

Anguniagassanut oqaaseqaatit

Anguniagassat imatut ilusilerneqarsimapput, atuartut atuarnerat tamaat eqqarsaatigalugu tigussaasunik nalunngiligassaat piginnaassusigiligassaallu, imm. 1-imi nalunaarneqarsimallutik.

Imm. 2-mi eqqartorneqarput, inuttut nammineerlunilu nalunngilikkamik piginnaaffigilikkani-lu sakkoqarluni, inuttut inerikkiartornermi kinaassuseqarnerup innarligassaannngissutsillu nukit-torsarneqarneranut atuisinnaalerneq, tassa inummi namminermi eqqarsartarnerup inerikkiartorne-ra.

Imm. 3-mi eqqartorneqarput, atuartup nalunngilikkamik piginnaaffigilikkaminillu inunnik allanik suleqateqarnikkut inoqatiminik ataqqinnissinnaalernissaminut paasinnissinnaalernissaa, tassa inuit akunnerminni susassareqatigiinnerat.

Imm. 4-mi eqqartorneqarput, atuartup nalunngilikkamik piginnaaffigilikkaminillu, sumiif-fimmi nunarsuarlu tamakkerlugu oqartussaaqataaerlutik kulturillu akornanni akaareqatigiinner-mut, atuisinnaalernissaminut piginnaassusissai, tassa nunarsuarmiussuseq.

Akullerni alloriarfimmi siunertarineqarpoq, atuartut atuaqqinnissartik eqqarsaatigalugu atuakka-mikkut inuttullu anguniagassaminik piviusorsiorlutik aalajangersuissasut, taakkualu ingerlaa-vartumik nalilersortassavaat aaqqissuuteqqittassallugillu.

Ilanngullugu akullerni alloriarfimmi atuartut ikiaroorniutit inuulluarniutillu pillugit ilisima-saqalissapput aammalu peqqinnartumik inooriaaseqarnerup, isumassuinerup kinguaassiorsinnaa-nerullu pingaassusaat ilisimasaqarfigilissavaat, taamaalillutik nammineerlutik timimikkut tarni-mikkullu peqqinnissamik akisussaassuseqarfiginissaa saperunnaassallugu. Tamatumunnga ilann-gullugu atuartut inoqatiminik paaseqateqarsinnaanertik ineriartorteqqissavaat ulluinnarnilu aaq-qiagiinngissutinik aaqqeeriarsinnaanissamut piginnaassuseqalissallutik. Suleqateqarsinnaassap-put namminersorlutillu suliaqarsinnaassallutik, inuuneq, toqu annaasaqarsinnaanissartillu pillugit oqaloqatiginissinnaassapput aammalu tusarnaarluarsinnaaneq ulluinnarni paarlaassueqateqiin-nerup nalinginnaasumik ilaatut atugarisinnaassavaat.

Taamaalilluni akullerni alloriarfimmi atuartitsinerup siunertaraa, atuartut inuunerup ataasius-susiata taamaattuuneratalu ataqatigiinnerata takkorliuuttarnerpassuinik, paasinninnerminnik ine-riartortitsiuarneqat.

Atuartitsissutip susassa qarfiisa inissinneqarnerat

Ukiuni atuarfiusuni qulini atuartitsinermi inuttut inerikkiartorneq pinngitsoorani atuartitsissutis-sanut ilaavoq. Atuartitsinermi immikkut atuartitsissutissaavoq, atuartitsissutissanulli atuartitsis-sutissanulli imminnut qanitariissunut allanut atuartullu inuttut inerikkiartorneranni ulluinnarnilu atuarfimmi inooqataanerisa pitsaassusaanut tunngassuteqarlunarluni. Ingammik atuartitsissu-tissanut imminnut qanitariissunut pinngortitalerinerlutik inuiaqatigiilerinermullu tunngasunik ilaatigullu sumiiffinni qinigiassutit aammalu upperisaq isumalioqqissaarnerlu pillugit atuar-titsissutissanut, inuttut inerikkiartorneq pillugu atuartitsisarneq, pissusis samisoortumik atassute-qarpoq. Taamaattumik pissusissamisoortuussaaq atuartitsinerup ilangaatsiaa, atuartitsissutissani siuliani taakkartorneqartuni atuartitsisarnermi pisartut ikiorsiullugit, atuartitsissutissallu akimor-lugit ingerlatsisarneq atorlugu, aaqqissorneqartassappat, taamaaliornikkut ataatsimut paasinnin-neq atuartitsissutissallu ataasiakkaat imminnullu qanitariissut tunaartarisannik isiginninnermik qimatsinnginnissaq angujumallugu pigiinnarumallugulu.

Atuartitsissutissaq inuttut inerikkiartorneq ilaatigut nutaajuvoq, ilaatigunnaavorli, tassami imari-
saasa ilaat, peqqinnissamik, ilaqutariit pillugit, kinguaassiuutit pillugit inuussutissarsiutitaarniar-
nermilu ilitsersorneqartarneq, manna tikillugu atuartitsissutissat allat ataanni qulequttatut ilin-
niartitsissutigineqartarsimmata. Atuartitsissutissami nutaajupput, atuartut imminnut naleqar-
tinnerat, inoqatiminnut ataqqinninnerisa ineriartortinneqarnerat, misigissutsiminnik oqalliseqar-
sinnaanerat allallu misigissusaat pillugit tusarnaagaqarsinnaane rat, ajornartorsiutinik immi-
nut puigoratik allanillu ataqqinnillutik aaqqiisinnaassuseqarnerat namminerlu ineriartornerminnut,
ilikkagaqarniarnerminnut ingerlanissaminnullu pilersaarusiortarnerminnut akisussaaqataanerat.

Ilikkagaqarniarnermi isiginnittaatsit suleriaatsillu

Atuartitsissutissami inuttut inerikkiartornermi ilikkagaqarniarnermi, meeqqat inersimasullu misi-
littagarilikkamikkut, qaammaassamikkut namminerlu qanoq iliuuseqartarnermikkut ilikkagaqar-
tarnerannik upperinnineq, isiginnittaatsinut tunngaviulluinnarpoq. Ilikkagaqarniarnermi taama-
tut isiginnittaaseq aamma annertunerusutigut ilivitsuusumik inunnik isiginnittaatsimik imaqarpoq
– tassa inuup ilivitsuussusaanik isiginnineq, inuit pitsaasunik pitsaanngitsunillu piginnaassuse-
qarnerinik kiisalu inuit nakuussuseqarfeqarnerinik sanngiissuteqarfeqarnerinillu nassuerutiginnit-
toq. Taamaattumik inuttut inerikkiartorluni ilikkagaqarniarnermi, atuartut inuttut piginnaassusa-
sa nakuussuseqarfiisalu aallaaviunissaat siunertaavoq. Nukittuffigeriikkat sakkortusarneqarneri-
sigut atuartullu naleqassutsimik iluatsitsisarnernillu misigitikkaanni, piginnaasakinneruffiusut
nukittorsarneqarnissaannut ineriartortinneqarnissaannullu piumassuseq, qunusuissuseq periarfis-
sallu pilersinneqartarput.

Inuttut inerikkiartornermi ilinniartitsinerup oqaloqatigiittarneq, inuit akornanni kalluaqatigiittar-
neq inuunermilu piviusumi qanoq iliuusissanik ilinniarneq, annertunerusutigut tunngavigai atua-
titsissutissalli taassumap ingerlanneqarnerani aamma ilinniartitsisup oqaluttuartarneri nassuia a-
sarnerilu aqqutigalugit ilinniartitsinivimmik ingerlatsisoqartarnissaa pisariaqartinneqarpoq.
Akullerni alloriarfimmi ilaatigut atuaqatigiit ataatsimoortukkaarlugit eqimattakkaarlugilluunniit
immikkoortillugit atuartinneqartarsinnaanissaat aamma pisariaqartinneqartarsinnaavoq atuartu-
nut taamatut ukioqartunut inunnik amerlasuunik ilaqartilluni ataatsikkut inuttut, piumassusili m-
millu isummersorsinnaasarneq ajornaquteqartarsinnaammat.

Angajoqqaat akulerutitinneqartarnerat

Atuartitsissutissat inuit ataasiakkaat eqqorneqaatigisinnaasaannik, amerlasuunullu annilaangaler-
sitsisinnaasunik paqumigineqartunilluunniit imaqarsinnaasarmata, pingaarluinnartuuvog tamati-
gut atuarfimmi sunik sammisaqalernernik angajoqqaat ilisimatinneqartuartarnissaat. Angajoqqaat
ilisimassavaat, piffissami aggersumi sunik sammisaqartitsiniartoqarnerisq, sammisassat sunik
imaqassanersut atuartitsinerullu qanoq aqqissuunneqarnissaanik eqqarsaateqartoqarnerisq. Pin-
gaaruteqarluinnartuuvog angajoqqaat atuarfimmi susoqarnera atuartitsinerlu pillugit toqqassis i-
mappata aammalu sooq ilaqutariinneq kinguaassiuutillu pillugit ilinniartitsisoqarnerisq paasis i-
mappassuk apeqquteqarsinnaanissaminnullu periarfissaqartinneqarsimappata.

Ilinniartitsisup akisussaaffi pisussaaffilu

Atuartitsissummi inuttut inerikkiartornermi ilinniartitsinermi, ilinniartitsisoq angajoqqaanik ilisimatitsisarnissaminut akisussaaffeqarnermi saniatigut, qulequttanik immikkut malussarinnarsinnaasunik ilinniartitsisoqassatillugu, atuarfiup pisortaanut atuaqatigiillu ilinniartitsisuinut allanut kalerriisarnissaminik akisussaaffeqarpoq, taamaaliortarnissaq atuartitsissutissat akimorlugit ilinniartitsinissaannarmik imaluunniit atuartitsinissap ataqatigiissaarneqarnissaannaanik siunertaqartumik tunngaveqanngilaq aammali atuartut qanoq pissuseqalersinnaanissaannut piareersimane-russallunilu maluginninniarnersaaq. Atuarfimmik aqutsisup ilinniartitsisullu, meeqqanik sumiginnagaasimasutut misigisimanerminnik takutitsiniartunik malussarniartarnissaq pisussaaffigaat aammalu taamaattoqartillugu pisussaaffigaat meeqqanut angajoqqaanullu ataqqinninnissaq meeqqanullu pitsaanerpaassaq anguniarlugu qanoq iliuseqartarnissaq. Akerlianik ilinniartitsisoq ajornartorsiutinik imaluunniit tarnip pissusai pillugit sullissinissaminut aammalu meeqqap ajornartorsiutaanik aaqqiiniartuunissaminut pisussaannngilaq.

Atuartitsinermi ilinniartitsisup isumaginnilluarneq, ikorfartuineq minnerunngitsumillu tama-tigut ”pisariaqartinneqarfimmini najuunnissani” pisussaaffigai. Inuttut inerikkiartornermi ilin-niartitsisuussagaanni inuttut tatitussuseqarnissaq, sapiissuseqarnissaq atuartunullu tunniusima-suunissaq piginnaaneqarfigisariaqarput.

Ilikkagassatut pilersaarutit ator-neqarnissaannut ilitsersuut

Ilikkagassatut pilersaarussiaq ammukaartunngorlugit sisamanut immikkoortiterlugu, ataani taku-neqarsinnaasutut, inississorneqarsimavoq

<i>Ilikkagassatut angunia-gassat</i>	<i>Atuartitsinissamut siun-nersuutit</i>	<i>Naliliinissamut siun-nersuutit</i>	<i>Atortussatut siunner-suutit</i>
Imm. 1-imiit 4-mut		Imm. 1-imiit 4-mut	
Immikkoortumi uani atuartitsissutissami pinn-gitsoorani ilikkagassatut anguniagassat immik-koortunut sisamanngor-lugit tullerriarneqassap-put: Inuttut anguniagassaleri-neq pilersaarusiernerlu Inuttut inerikkiartorneq Suleqatigiissinnaaneq attaveqatigiissinnaa-nerlu Ilinniartitaaneq inuussu-tissarsiu-teqarnerlu	Immikkoortumi uani atuartitsinermi suliaasaa-sinnaasunut, ingerlatsi-nernut periaatsinullu siunnersuutit nalunaar-sorneqassapput, taakku- lu ilikkagassatut angu-niagassanut ataasiakkaa-nut ilikkagassatullu an-guniagassanut immik-koortukkaartunut tunnga-tinneqassapput. Siunner-suutit ilikkagassatut anguniagassat anguniar-lugit qanoq ingerlatsis o-qarsinnaanerani assersuutaapput siunnersu- utaannaallutillu.	Immikkoortumi uani naliliinissamut siunner-suutit, ammukaartumi siullermi, ilikkagassatut anguniagassat eqqartor-neqartut tunngavigalugit suliarisassat, allatorne-qassapput. Siunnersuutit ilikkagas-satut anguniagassanik tunngaveqarluni qanoq naliliisoqartarnissaanik assersuutaapput siunner-suutaannaallutillu.	Immikkoortumi uani ilinniartitsinermi atortus-saasinnaasunik siunner-suutinik allattuisoqas-saaq – tamatumani eq-qarsaatigineqarput ator-tussat atuartunit atorne-qarsinnaasut ilinniartitsi-sumillu ator-neqarsinnaa-sutut siunnersuutit. Siunnersuutit atortussat sorliit sulinermi atorne-qarsinnaanerani ilitsersuutaannaapput.

Ilikkagassatut anguniagassat

Ilikkagassatut anguniagassat atuarfimmi atuartsissutini atuartsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni (§ 35-37-mi) nassaassaapput. Ilikkagassatut anguniagassat taamaalillutik, alloriarfiit atuartsissutissallu anguniagassartaattulli Naalackersuisunit aalajangersagaapput taamaattuunermikkullu pinngitsoorani, nunalu tamakkerlugu, atuartsinerup imarisasaanik assigiissaarissutaallutik.

Ilikkagassatut anguniagassat atuartsinermi imarititassanut toqqartuinermi aallaaviussapput, taakkuuppullu atuartut atuartinneqarnerminni pissarsisarnerinik naliliisarnissamut tunngaviususat.

Ilikkagassatut anguniagassat alloriarfinni ataasiakkaani naammassinninnermi piginnaasassat killiffissaattut nalunaarsorneqarsimapput oqaasertaliorneqarnerminnilu oqaaseqatigiit siulliit naggataattut oqaasertalerneqarsimallutik: *Akullerni alloriarfimmik naammassinninneranni, naatsorsuutigineqarpoq atuartut...*”.

Alloriarfinni pingasuusuni tamani ilikkagassatut anguniagassat sisamanut immikkoortinneqarsimapput ukuuppullu:

Inuttut anguniagassalerineq pilersaarudio rnerlu

Inuttut inerikkiartorneq

Suleqatigiissinnaaneq attaveqatigiissinnaanerlu

Ilinniartitaaneq inuussutissarsiuteqarnerlu.

Inuttut anguniagassalerineq pilersaarudio rnerlu

Immikkoortoq taanna, atuartut namminneq sulinissartik allanillu akuleruffigineqaratik inuunisartik pillugu pilersaarusiortarnissaminnut, ilusilersuisarnissaminnut oqartussaaqataanissaminnullu sunniuteqaqataanissaannik siunertaqarlunilu aallaaveqarpoq. Inuiaqatigiinni ineriartornerup sukkaqisup, inuunerup ingerlanneqarnissaanut anguniagassaqaarneq pilersaaruteqarnerlu, aamma anguniakkanik taakkuninnga nutarteriuarnissaq pisariaqartiliertuinnarpaa taamaaliornermilu imatut inuk imminut pingaartitsigisariaqarpoq upperissallugu qanoq iliuuseqarneq iluaqutaasooq tamatumalu kingunerisaanik qunugisaqarani qanoq iliuuseqarnissamut piumassuseqartoqartariaqarpoq. Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassani qitiupput, inuup imminut upperinera allanillu ataqqinninera.

Inuttut inerikkiartorneq

Immikkoortortap taassuma inuk namminiuseq aallaavigaa. Inuunermik pitsaasumik inuuneqarnissamut anguniagassaqaarnissaq pingaartuuvoq atuartullu qanoq peqqinnartumik inuuneqarsinnaaneq nalunngittariaqarpaat piginnaaneqarfigisariaqarpaallu inoqatinik isumaginnilluarneq isumagineqarnermillu akuerinnissinnaaneq kiisalu imminut ataqqineq. Inuunerli silarsuarlu kissaatigisanit allaanerusinnaammata aamma pisariaqarlunnarpoq ikiaroorniutinik nuannaarniutinillu nalunngisaqaarnissaq kiisalu misigissutsinik oqaatiginnissinnaanissaq aammalu uumisaarisarnernik kiisalu kinguaassiutitigut atornerluisarnernik nalunngisaqaarnissaq. Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassani qitiupput ilaqutariit, peqqinnissaq, asanninneq imminullu paarsinnaaneq.

Suleqatigiissinnaaneq attaveqaqatigiissinnaanerlu

Immikkoortortap taassuma iluunngartumik tamakkiisumillu inuit akunnerminni susassareqatigiit-tarnerat aallaavigaa. Pitsaasumik inuuneqarnerup ilagivaa, atuartut siunertaqartumik isornartor-siuisinnaanermik piginnaaneqalernissaat kiisalu atorluarsinnaasaminnik isornartorsiorneqarsin-naanermik piginnaaneqalernissaat. Inuit allat susassaqaqatigalugit inooqatiginiaraanni pisaria-qarpoq inuit allat tusarnaaneqarsinnaanerat, naammaginngisanik, nuannaanermik kamannermil-lu oqaatiginnissinnaaneq kiisalu inuit allat misigissutsimikkut qanorlu iliuitsimikkut takutitta-gaannut isummersorsinnaaneq. Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassani qitiupput suleqatigiissinnaaneq attaveqaqatigiissinnaanerlu.

Ilinniartitaaneq inuussutissarsiuteqarnerlu

Immikkoortortami tassani atuartut inuiaqataanerminni inuutissarsiorniarnermilu siunissaat aal-laaviupput. Immikkoortortaq una immikkoortortamut siullermut atalluinnarpoq nalunngisassanil-li tigussaasunik siunissami inuutissarsiutitaarniarnermi tunngavilersuutaasinnaasunik qitiutitaqar-luni. Inuutissarsiutiginiakkamik ilinniagaqarfiginiakkamillu qinersiniarluni aalajangerniarnermi pisariaqarluinnarpoq sumiiffimmi nunarsuarmilu allami periarfissanik nalunngisaqarnissaq. Im-mikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassani qitiupput siunissaq, ilinniagaqarneq aam-ma inuutissarsiutit kiisalu sulumassuseqarneq.

Takuneqarsinnaasutut, immikkoortortat immikkoortiterluinnarneqarsimangillat. Tamarmik inut-tut inerikkiartorneq pillugu atuartitsinermi, sunalu qitiutillugu ilinniartitsinissamut, pisariaqartu-nik ilikkagassatut anguniagassartaqarput.

Matumani aamma alloriarfinni ataasiakkaani ilikkagassatut anguniagassat tullerriaarneqarne-rat atuartitsissutissami pingaarnersiunermik ajornasiartuaartitsinermilluunniit isumaqartinne-qangillat. Isumagineqanngilaq atuartitsineq, ilikkagassatut anguniagassat tullerriaaqqissaarlugit immikkoortullu tullerriaarlugit, isuanit isuanut ingerlanneqassasoq. Ilikkagassatut anguniagassat ataqatigiissinneqartariaqarsimappata ajornarsiartuaartinneqassappataluunniit taamaaliornissaq ilinniartitsinissamut siunnersuutaasuni ilisimatitsissutigineqarsimasassaaq.

Taamaattumik pissusissamisuussaaq, immikkoortortanit assigiinngitsunit ilikkagassatut angunia-gassat toqqartukkat ilanngussorlugit ilinniartitsinermik ingerlatsisoqartassappat taamaaliornermi ilikkagassat ataqatigiinnerat ataatsimoortillugillu paasisariaqarnerat ilinniartitsinikkut ersersin-neqarsinnaasassammata.

Pissutsinut tamakkununga ilanngullugu atuartitsissutissaq, atuartitsissutissanut ataasikkaa-nut atuartitsissutissanullu imminnut qanitariissunut allanut, attuumassuteqarluinnarmat aamma pissusissamisuussaaq atuartitsissutissat assigiinngitsut arlallit ilikkagassatut anguniagassartaan-nik toqqartukkanik ilaartuilluni taputartuinikkut ilinniartitsisarnissaq katiterneqartassappat.

Atuartitsinissamut siunnersuutit

Atuartitsinissamut siunnersuutini, atuartitsinermi periusaasinnaasut assigiinngitsut aamma suliar-ineqarsinnaasut ilaatigullu atuartitsinerup naammassillugu ingerlanneqarsinnaaneranik siunne-rsuutaasut, allaaserineqarsimapput, siunnersuutillu tamakku, ilikkagassatut anguniagassat angu-niarneqarnerini sulinermi, atorneqarsinnaapput.

Ilikkagassatut anguniagassat ilinniartitsinermilu periusissat tamatigut illugiissitaanngillat. Ilikkagassatut anguniagassat ilaannut atuartitsinissamut siunnersuutit arlaqarput, ilaatigullu atuartitsinissamut siunnersuutit ataasiakkaat ilikkagassatut anguniagassanut arlaqartunut tunnga-tinneqarlutik. Immikkoortortat allat ilikkagassatut anguniagassartaannik, ilinniartitsinissamut siunnersuummi, atuisoqarsimappat, ilikkagassatut anguniagassat pineqartut equngasunik naqin-tilerlugit, ilikkagassatut anguniagassanut pineqartunut ilaatillugit allanneqarsimassapput immik-koortortanillu sorlernit pissarsiarineqarsimanerat nalunaarneqarsimassalluni.

Atuartitsinissamut siunnersuutaasut tamakkiisuunngillat, paasisariaqarlutilli atuartitsinerup qanoq aqqissorneqarsinnaanerani assersuutitut isumassarsiorfiusinnaasutullu.

Siuliani oqaatigineqareersutut ilikkagassatut anguniagassani nalunaarsorneqarpoq atuartut allo-riarfinnik naammassinninnerminni nalunngisassanik piginnaasassanillu sorlernik pissarsiaqareer-simanissaat. Taamaattumik pisariaqarsinnaavoq, ilinniartitsisut ataasiakkaat atuartitsinerminni ilikkagassatut anguniagassat aggulunnerinik namminneq, iluarsartuussisinnaasarnissaat, atuartit-sissutissallu imarisaannik, ajornassusaalli nikerartillugit, uteqqiisarsinnaanissaat, atuartitsinissa-mut siunnersuutit atuartut ukiuinut pisariaqartitaannullu naapertuuttumik taamaaliornikkut aq-qissuussinnaaniarlugit. Erseqqissarneqassaaq siunnersuutit missingersersuutaannaammata, taa-maattumillu ilinniartitsisup nammineerluinnarluni misilittakkani naliliininilu tunngavigalugit nammineq suleriaasissani suleriaasissatut siunnersuutigineqartunit tigusiffigalugu, naleqqussar-lugu, ilaartorluguluunniit aqqissorsinnaammagu suleriaasissanilluunniit allarluinnarmik taarser-sinnaammagu.

Naliliinissamut siunnersuutit

Naliliinermi periusissatut siunnersuutaasut atuartitsinermi periusissat assigalugit ilikkagassatut anguniagassat ilaannut tunngatitanik naliliinissamik siunnersuutinik arlaqartunik ilaqarput, ilaa-tigullu naliliinissamik siunnersuutit ataasiakkaat ilikkagassatut anguniagassanut arlaqartunut tunngatinneqarlutik ilusilersugaapput.

Naliliinissamut siunnersuutit ataatsimut isiginninnertut ilaatigut ilusilerneqarsimasinnaapput imaluunniit ilinniartitsissutissamut aalajangersimasumut ataatsimut/ aalajangersimasunulluunniit arlalinnut tunngatinneqarsinnaallutik. Tamatigullu ilikkagassatut anguniagassanut attuumassute-qarput.

Naliliinissamut siunnersuutit ilinniartitsinermi suleriaasissanut siunnersuutitulli missingerser-suutaannaapput isumassarsiorfigineqarsinnaallutillu.

Naliliinissamik siunnersuusiata ilaat, ilinniartitsisup sunik alaatsinaataqarnissaanik tullerriiaa-rinikkut taakkartuinerupput ilaalli annertunerusumik atuartut qanoq iliuuseqartarnermikkut apeq-utinulluunniit akissuteqartarnermikkut il.il. nalunaartarnissaannik piumasaqaatitaqarlutik.

Atortussatut siunnersuutit

Atuartitsinermi atortussatut nalunaarsorneqarsimasut ilinniartitsisunit atuartunillu atugassaapput.

Kalaallit Nunaanni saqqummersinneqarsimasut pisariaqartitat tamarnik ilanngunniarneqar-simapput. Tamatumunnga ilanngullugu erseqqissarneqassaaq atortussat toqqartorneqarnerini saqqummersitanik ataasiakkaanik pitsaassusilersuilluni nalilersuisoqarsimanngimmat. Atortussa-tut nalunaarsorneqarsimasut taamaalillutik atortussatut atorineqarsinnaasutut ilusilikkatut naliler-neqarsimapput, taamatullu nalunaarsuisimaneq, saqqummersitap saqqummersitanut allanut na-leqqiullugu pitsaanerunerani, naliliinerunngilaq.

Taamaattumik atortussatut nalunaarsorneqarsimasut tamakkiisutut isigineqassanngillat ta-mannalu tunngavigalugu atuarfiit ilinniartitsisullu kajumissaarneqarput ingerlaavartumik na-mmineerlutik atortussanik ujarlertaqqullugit, taamaaliornermikkut atuarfiup atuartitsissutissamut atortussaatai nutarterneqartuaannartooqqullugit.

Alloriarfinni pingasuusuni tamani inuttut inerikkiartornermi ilikkagassatut anguniagassat

<i>Nukarlerni</i> alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	<i>Akullerni</i> alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	<i>Angajullerni</i> alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut
Inuttut anguniagassalerinermi pilersaarusiornermilu		
<ul style="list-style-type: none"> • namminneq kissaatitik takorluukkatillu ersersinnaassagaat • inuttut namminneq pissutsitik, soqutigisat piginnaasatillu oqaluttuarisinnaassagaat • pissutsit, inuttut namminneq pilersaarusiornerminnut sunniuteqarsinnaasut maluginiarsinnaassagaat • namminneq aalajangiffigisina asamik aamma aalajangigassat allanit akissaafigineqartut immikkoortissinnaassagaat • siunertalersornerup pingaassusianik paasinnissinnaassasut • siunertalersornerup ingerlarnge assigiinngitsut ilisimasaqarfigissagaat • nalinginnaasumik atuarnerminnut siunertalersinnaassasut iliuusissaminillu pilersaarusiorsinnaassasut • namminneq siunertatik iliuusissamittullu pilersaarutitik allanut oqaluttuarisinaallugillu oqallisigisinnaassagaat aamma allat iliuusissamittullu pilersaarusiaat isummerfigisinnaassallu git 	<ul style="list-style-type: none"> • namminneq kissaatigisanut takorluukanullu periarfissat aporfisigisnaasallu ilisimaarissagaat • inuttut piginnaassutsit, soqutigisat piginnaasaqarfigisallu allannguutaat ilisimaarissagaat • namminneq ilinniagaqarnerminnut, inuussutissarsiuutissaminik toqqaaniarnerminnut inuttullu pilersaarusiornerminnut sunniuteqarsinnaasut nalilersorinnaassagaat, taamaalillutik siunertaminnut naleqquttunik toqqaasinnaniassagamik • namminneq atuarnermik ingerlaqqinnissaa inuttullu pilersaarusiornermi siunertassatik anguniakkatillu pilersaarusiorsinnaassagaat • siunertat anguniakkallu ingerlaavartumik nalilersorinnaassagaat iluarsartuuteqqissinnaassallugillu, taakkulu piviusungortinniarlugit aalajangernissat pisariaqartut alloriarfigisinnaassagaat • siunertamik angunissaannut ikiuutaasinnaasut ilisimasareikkallu inuiaqatigiinni pioreersut ujarlorlugillu atorsinnaassagaat • allat suleqatigalugit anguniakkamik ilaat assigiinngitsut anguniarlugit ujaruisinnaassasut, allallu suleriaasissatut pilersaarusiaat qisuariarfigisinnaassallugit kiisalu namminneq pilersaarusiamik allanit qisuariarfigineqarsinnaanernnik tiguisinnaasassasut taakkunungalu piviusumik iliuuseqarsinnaassallutik 	<ul style="list-style-type: none"> • nammineq inuttut piginnaasani piginnaassutsinilu pillugit piviusorsioortumik isiginnittaaseqassasut • namminneq ilinniagaqarnissaminik suliffissaminillu piviusorsioortumik angusassaminik siunniussinnaassasut, inuttullu nammineq pilersaarusiorsinnaassasut piviusungormissaanullu alloriarnerit pisariaqartut aalajangiusinnaassagaat • inuiaqatigiinni ineriartorneq pisariaqartitsinerlu namminerlu piginnaassutsitik malillugit ilinniarnermi suliffeqarnermikkullu inerikkiartornerminnik ingerlaavartumik nalilersuisinnaallutillu pissutsinut nutaanut naleqqussarsinnaassasut anguniakkaminillu allangortitsisinnaassasut • ilinniagaqarneq suliffeqarnerlu ingerlaavartumik ineriartortuarmata nammineq ilisimasat piginnaasallu ataavartumik ineriartortinneqartuarnissaasa pisariaqassusia ilisimaarissagaat

Nukarlerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	Akullerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	Angajullerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut
Inuttut inerikkiartornermi		
<p><i>Nammineq naleqassutsiminni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • imminnut nuannersumik oqaluttuarisinnaassasut • ikinnugutiinnerup naleqassusaanik paasinnaassasut <p><i>Peqqissutsimi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nerisat peqqinnartut inuup peqqissusaanut qanoq pingaaruteqartiginersut aamma peqqinnartunik atuarfimmi nerisassanik imaluunniit taqualiorsinnaaneq ilisimasagaat • peqqissumik inooriaaseqarneq pillugu nammineq isummersimanerminnut ilaqtutamik, ikinnugutimik tusagassiuuttillu qanoq sunniuteqarneri assersuusiortiginnaassagaat • nammineq eqqiluisaarnerup pingaarutai pillugit ilisimasagaasat <p><i>Ilaqutariinni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ilaqtariinni pisussaaffiit aamma akisussaaffiit agguataarneqarneri assigiinngitsut pillugit nassuiaasinnaassasut • ilaqtariinneq assigiinngitsorpassuurtut aaqqissugaasinnaasoq, tamannalu kulturit assigiinngitsut akornanni aamma kulturip iluani allanngorartuusoq ilisimassagaat 	<p><i>Nammineq naleqassutsiminni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pissutsit imminnut paasininnerminnut sunniuteqartut eqqumaffigissagaat • inuttut nammineq peroriartortertik naleqassusertillu qanoq nukittorsarsinnaanerlugu eqqumaffigissagaat • ikinnugutitaarnissartik ikinnuguteqaanarnissartillu peqataaffigissagaat <p><i>Peqqissutsimi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • peqqinnartunik nerisaqarnissap inooriaaseqarnissallu siuarsarnissaa anguniarlugu namminneerlutik iliuuseqarnissartik eqqumaffigalugulu nalilersorsinnaassagaat • nerisassat imigassallu peqqinnartut peqinnaannerusullu ilisimasaqarfigissagaat, nerisassallu kissartut sanasinnaassallugit ukiup qanoq ilinerani nutaartugassat ilanngu llugit • nalilersorsinnaassavaat ilaqtutat, peqatit inuiaqatigiillu peqqinnartumik inooriaaseqarnermut sunniuteqarsinnaanerat <p><i>Ilaqutariinni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ilaqtariit akornanni inuit ataasiakkaat tamarmik inuttut pissusilersornerat ilaqtariinnermut tamarmut qanoq sunniuteqartarnersoq ilisimaarissagaat, • ilaqtariit akornanni angutaaneq arnaanerluunniit aallaavigalugu isummersuutit akisussaaffinnillu agguataarisimarnermut tunngatillugu sutigut ilaqtariit ulluinnarni inuunerannut sunniuteqartarnersut ilisimaarissagaat 	<p><i>Nammineq naleqassutsiminni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • siunniussat naammassisallu tunngavigalugit naleqassutsimik imminullu tatingermik takutitsisinnaassasut • inuit akunnerminni pissusiisa assigiinngitsusut ineriartortinneqarnissaannut inuppalaartumik piginnaassasat pisariaqartut piginnaasaqarfigissagaat <p><i>Peqqissutsimi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • timip nammineq kalerrisaarutaanik maluginniniarsinnaassasut namminerlu peqqissuunisartik akisussaaffigisinnaassagaat • tusagassiuutit peqqinnissamut tunngatillugu tusarliussaannik nassuiaataannillu, taakkulu imminnerminnut sunniutigisartagaannik tunngavilersukkamik isorinnissinnaassasut <p><i>Ilaqutariinni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ilaqtariinnut ineqarnikkut avatagiisitigullu atungarisaasa sutigut pingaaruteqarnerat ilisimasaqarfigissagaat • ilaqtariit ulluinnarni inuunerannut aningaasaqarnerup suliffeqarnerullu qanoq sunniutai ilisimasaqarfigissagaat tamatumunngalu ilanngullugu ilaqtariit meerartallit ajornartorsiutaasa imikkullarisusaat • ilaqtariinnermi ingerlanerloriaatsit assigiinngitsut ilisimasaqarfigissagaat • inuiaqatigiit avatangiisaasut tusagassiuuttillu ilaqtariinneq pillugu isiginmitaatsitsinnut qanoq sunniuteqarnerat ilaqtariinnillu nammineq pilersitseriaatsitsinnut qanoq sunniuteqarneri ilisimasaqarfigissagaat • inuttut piginnaatitaaffiit pillugit inuiaqatigiillu inatsisaasa innuttaasunut piunasaqataasa ilisimasaqarfiginissaat ilaatigut, soorlu erninnermut, katinnermut, avinnermut toqumullu tunngasut ilisimasaqarfigissagaat

Nukarlerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	Akullerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	Angajullerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut
<p><i>Asanninnermi, isumaginninnermi kinguaassiuutinullu tunngasuni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • meeqqat asaneqarnissamik asanninnissamillu aamma soqutigineqarnermik soqutiginninnissamillu pisariaqartitsisarnerat ilisimassagaat • inersimasut meeqqallu annerit kinguaassiuutit tungaasigut meeqqanut imminnut killilersinnaanngitsunik naapitassaqartoq ilisimassagaat • misigisat nuanniitsut pisullu ulorianartut ingalassimaniarsinnaassagaat • kinguaassiuutitigut atorerlugaanermik misigisaqarsimagunik imaluunniit taamaattoqarsimaneramik pasitsaasaqarsimagunik sumut saaffiginninnissartik, ikiortissarsiornissartik tapersorsorneqarnissartillu ujtartussallugu ilikkarsimassagaat <p><i>Aangajaarniutit inuulluarniutillu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • angerlarsimaffimmi atuarfimmilu aangajaarniutit inuulluarniutillu nassaasasut assigiinngitsut pillugit ilisimasaqassasut • aangajaarniutininu inuulluarniutinillu atuineq atorerluinerlu ingalassimaniarlugit pinaveersaartinniarlugillu periusaasinnaasunik assersuusiorsinnaassasut <p><i>Isumannaallisaanermi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • namminermut angerlarsimaffeqatigisannullu atuarfiullu iluani avataanilu, tassunga ilaatillugit aqqusinerni angallannerit pingortitarlul, isumannaallisaanarluni inatsisinik atuisinnaassasut • angerlarsimaffimmi, atuarfimmi pingortitamilu ikiueqqaarnermik periusisat ilisimasaqarfīgissagaat <p><i>Inuunermi nalaatani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • inuit inuuneranni pisartut pingarutillit pillugit eqqarsaatiminnik ersersitsinnaassasut 	<p><i>Asanninnermi, isumaginninnermi kinguaassiuutinullu tunngasuni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • inuttut nammineq inuillu allat akornanni asanninnermik isumassuinermillu tunisisinnaanermik tunineqarsinnaanermillu pisariaqartitsisarneq ilisimarrissagaat • inuit akornanni pissutsit namminermut peqqinnartut misigisat, pissutsillu nammineq killigisanik qaangiinertut misigisat immikkoortissinnaanissaat ilikkarsimassagaat • isumassuinnissamik sumiginnaanerit ilusii assigiinngitsut, tassunga ilanngullugu meeqqat kinguaassiuutitigut atorerlugaasinnaanerat eqqumaffiginiarsinnaallugulu ilisimasaqarfīgissagaat • inuit nalinginnaasumik kinguaassiuutitigut atoqatigiitarnerat tamatumallu kingunerisaatigut nappaatit kiisalu naartunaveersaatit ilisimassagaat <p><i>Aangajaarniutit inuulluarniutillu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • aangajaarniutininu atorerluinerup namminermut, ilaqtannut, qanigisanut, inuiaqatigiinnullu piffissaq qaninnerusiq ungasinnerusorlu isigalugit timikkut, tarnikkut inooqatigiinnermullu kingunipilugisinnaasai ilisimasaqarfīgissagaat • aangajaarniutit inuulluarniutillu atorerluinermut tunngatillugu peqatit, ilaqtat, tusagassiuutillu sunniisnaasarnerat ilisimaarissagaat <p><i>Tarnikkut timikkullu innarluutillit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nalinginnaasumik tarnikkut timikkullu innarluutininu aammalu sumiiffinni atasiakkaani inuiaqatigiinni timimikkut tarnimikkullu innarluutillinik naapitsigunik qanoq pissuseqarnissaminnik ilisimasaqalersimassasut <p><i>Inuunermi nalaatani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • inuuneq toqulu, annaasaqarsinnaanermik sioraneq, inuunermik nuannarisarqarneq toqumullu sioraneq oqaluuserisinnaassagaat 	<p><i>Asanninnermi, isumaginninnermi kinguaassiuutinullu tunngasuni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • isumassuinermik sumiginnaaneq meeqqanut qanoq sunniuteqartarnersiq, tassunga ilanngullugu kinguaassiuutininu atorerluineq taamatullu pisoqarsimatillugu ersiutaasinnaasunik assigiinngitsunik malussarniarsinnaanermik paasisimasaqalersimassasut • atoqatigiinnermi ileqqut assigiinngitsut, soorlu angutit anguteqatiminnik ilaqartarnerat, arnanik angutinillu tamanik atoqateqartarneq aamma atoqateqarnissamik piunassuseeruttarneq ilisimasaqarfīgissagaat <p><i>Aangajaarniutit inuulluarniutillu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • katsorsaariaatsit matumanissaaq tupanik, imigassamik aalakoornartumik, ikiaroomiutininu allanillu atorerluineq aamma katsorsaaviit peqatigiiffiillu nunami maaniittut ilisimasaqarfīgissagaat <p><i>Tarnikkut timikkullu innarluutillit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nalinginnaasumik ilisimasaqarfīgissagaat taamatut innarluuteqarneq ilaqutariinnut qanoq sunniuteqartarnersiq kiisalu inuiaqatigiit taamatut innarluutillit ikiorniarlugit qanoq iliuseqartarnersut <p><i>Inuunermi nalaatani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pissutsit suut inuit imminortarnernut sunniuteqarnersut qanorlu iliorluni inoqatit aqqummik tassanga qinersinninnissaannut ikiorserneqarsinnaanersut ilisimasaqarfīgissagaat

Nukarlerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	Akullerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut	Angajullerni alloriarfimmik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq, atuartut
Suleqatigiissinnaanermi attaveqatigiissinnaanermilu		
<ul style="list-style-type: none"> • misigissutsit ajunngitsut ajortullu immikkoortillugit ilisarisinnaassagaat, oqaluttuarisinnaassagaat qisuariarfigisinnaassagaallu inooqatigiinnerup iluani akuerineqarsinnaasumik • tusarnaarsinnaassasut allat oqaluttut ingiaannarnagit • allat oqaaserisaat akissuteqarfigisinnaassagaat • allat misigissusaat iliuusaallu qanoq iliuuseqarfigisinnaassagaat, pisunilu assigiinngitsuni inuit assigiinngitsumik misigisaqarsinnaanerannut paasinnisinnaassasut • nammineq pakatsissutigisat imaluunniit kamassutigisat nammineq misigissutsit aallaavigalugit allanut oqaatigisinnaassagaat • ajornartorsuutunik akisiniarnermi qaangiinarnermilu assigiinngitsunik periu-seqarsinnaassasut • eqimattani minnerusuni suleqatigiissinnaassasut sulinermilu nammineq peqataasinnaanissaq ilisimaarissagaat allallu inissaqartinnissaat eqqumaffigilersimassagaat • klassimi atuaqatigisat ilinniartitsisorisallu suleqatigalugit imminut qanoq pissuseqarfeqatigiinnissaminnik isumaqatigiissusiorsimassasut, tassanilu qinngasaarinnermut uumisaarinnermullu maleruagassiorsimassasut klassimi suleqatigiinnermi ataatsimoornermilu ajornartorsuuteqartoqalerpat 	<ul style="list-style-type: none"> • paasiniaallutik tusarnaarsinnaassapput • allat oqaasii, iliuusaat suliaallu nersualaarsinnaassagaat tunngavilersukkamilu isornartorsiorsinnaassagaat • nammineq oqaaserisanut, iliuuserisanut suliarisanullu nersualaarutaasunik tunngavilersukkanillu isornartorsuutaasunik tiguisinnaassasut, taakkualu ammasumik, tunngavilersorluakkamik siumullu isigisunik atorsinnaalersimassagaat • allat akornanni aamma allat namminerlu akunnermi akerleriissutinik pinngortoqarsimatillugu aaqiissutissanik atuisinnaalersimassasut • eqimattani mikisuni angisuunilu suleqatigiissinnaassasut nammineq isummat allallu isumaat pingaartitaallu inissaqartillugit 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Suleqatigiinnermi attaveqatigiinnermilu</i> • attaveqarniarnermi pikkorissusitik, akerleriinnermi aaqiiniutigisartakkatik suleqatigiinnermilu piginnaassusitik ilisimaari llugillu ineriartortissinnaasuassagaat • eqimattani peqataaffigisami atugarisaarnermut akisussaaqataassasut
Ilinniartitaanermi inuussutissarsiuteqarnermilu		
<ul style="list-style-type: none"> • sumiiffinni najugaqarfimminni suliffeqarfiit assigiinngitsut arlallit ilisimasarqarfigissagaat • inuussutissarsiut it assigiinngitsut arlallit ilisimasarqarfigissagaat, tassunga ilanngullugit akissarsiaqarluni aamma nammineq piumassuseq malillugu suliat • ilaqutariinnerup, atuarfeqarfiup inuiatigiinnerullu iluini inuit pikkoriffitik piginnaaffitillu qanoq atortarneraat ilisimasarqarfigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • najukkaminni, nuna tamakkerlugu nunanilu allani iluatsittumik atorfeqar-nissamut periarfissatik, ilisimasarqarfigissagaat • sumiiffinni ataasiakkaanni nunarsuarlu tamaat isigalugu ilinniarsimasunut atorfiit sorliit atorfissaqartinneqarnerpaanersut ilisimasarqarfigissagaat, kiisalu ilinniakkat inuussutissarsiutillu sorliit atorfissaqartinneqannginnerunersut • nammineq toqqaanertik tunngavigalugu inuussutissarsiummik misili isimassasut taassuminngalu pissarsiaminnik qanorlu suli soqutiginnitsiginerminnik nalilisi-massasut. 	<ul style="list-style-type: none"> • namminneq ilinniagaqarnissamik inuussutissarsiuteqarnissamillu kissaatigisaminni, tassungalu ilagitillugu nammineq sullivimmik pilersitsisinnaanerminni, periarfissatik akornutissatillu eqqumaffigissagaat • minnerpaamillu inuussutissarsiummik allamik namminneq toqqakkaminnik suli misileeqqissimassasut, pissarsiari-simasaminnillu taassuminngalu suli qanoq soqutiginnitsiginerminnik nalilisi-massasut • namminneq ilinniagaqarnissartik aamma inuussutissarsiutissartik toqqarsimassagaat, tamatumani aallartinnissaminnut alloriarnerit pisariaqartut aal-lartereersimassallu git.

Inuttut inerikkiartornermi ilikkagassatut pilersaarutit

*****

*B: Ilikkagassatut anguniagassat aamma atuartitsinissamut,
naliliinissamut atuartitsinermilu
atortussanut siunnersuutit*

Inuttut anguniagassaliorneq pilersaarusiernerlu	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • namminneq kissaatimik takorluukkamilu periarfissaat aporfigninnaasaallu ilisimaarissagaat • nammineq pissutsimik, soqutigisamik piginnaasamilu allannguutaat ilisimaarissagaat • namminneq ilinniagarnerminnut, inuussutissarsiutissaminnik toqqaaniarnerminnut inuttullu pilersaarusiernerminnut sunniuteqarsinnaasut nalilersorsinnaasagaat, taamaalillutik siunertaminnut naleqquttunik toqqaasinnaaniassagamik • <i>eqimattani mikisuni angisuunilu suleqataasinnaasasut aamma nammineq allallu isumaannut pingaartitaannullu inissaqartitsisinnaasasut (Suleqatigiissinnaanermiit aamma attaveqatigiissinnaanermiit)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuaqatigiit eqimattakkaani sisamaniit tallimanut inuttalinni suleqatigiissineqassapput. Tamarmik minnerni atuarallarnermik nalaanni, kissaatigisamik takorluukkamilu oqaasertaat oqaluttuarisatik ilinniartitsisumillu nalunaarsorneqarsimasut ”toqqorsivimminniitippaat” (”logbog”-iminiitippaat). Eqimattakkaarluni sulinermi apeqqutit suliasat atuaqatigiinnut nassuiaatigineqassapput. Eqimattani apeqqutit makkua suliarineqassapput: Minnerni atuarallarninnut naleqqiullugu kissaatigisakka takorluukkakkalu allannguuteqarsimappat – qanoq allannguuteqarsimappat, sooq allanngorsimappat / sooq allanngorsimangillat? Kissaatigisakka takorluukkakkalu piviusunngortikkumallugit nammineq qanoq iliuuseqarsinnaavunga? Pissutsit suut ilinniagaqarnissannut inuussutissarsiutitaarniarnissannullu qinersiniarninni inuttullu ineriartornissannik piareersaateqarninnut sunniuteqarsinnaappat aamma pissutsit suut sunniuteqartariaqarpat/sunniuteqartariaqanngillat? Akissutigisat tunngavilersoruk. Eqimattat tamarmik suliaminnik saqqummiussuiffiqatigiissapput tamatumalu kingorna eqimattani suliaasut atuaqatigiinnit tamanit ataatsimoorullugit oqallisigineqassapput.
<ul style="list-style-type: none"> • namminneq atuarnerminni ingerlaqqinnissaminni inuttullu pilersaarusiernerminni siunertassatik angoqqaarusutatillu pilersaarusiorsinnaasagaat • <i>allat oqaasiinut, iliuusaannut suliaannullu nersualaarinnissinnaasasut tunngavilersukkamilu isornartorsiuisinnaasasut (Suleqatigiissinnaanermiit aamma attaveqatigiissinnaanermiit)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Minnerni silassorissuserpassuit pillugit ilisimatuussutsimik tunngavilersuilluni isiginninneq tunngavigalugu ilinniartitsinerit nangiguk. Manna tikillugu taaguuteqartinneqartut – silassorissutsit arfineq pingasut - taaguutaat tunngavigalugit taakkualu atorneqarnerat qanoq kinguneqartarnersoq ilanngullugu qanorlu pissuseqarlitik saqqummertarneri oqaluttuarikkat. Atuartut namminneq silassorissuseqarfignissamik sorlermiinnerminnut nalunaaruteqarnerat tunngavigalugit taakkualu qulequtsiullugit eqimattakkaartillugit sulisikkat qinnuigikkillu silassorissutsit pillugit titartakkanik, qalipakkanik qiortakkianillu imalinnik nivinnagassianik sanaartoqqullugit. Silassorissutsit tamaasa pillugit sulisussanik atuartukippallaarpat/eqimattakippallaarpat, eqimattat tamarmik tulleriarineq aalajangersariigaq tunngavigalugu silassorissutsit allat nivinngartakkanik assilialiutissavaat. Eqimattat nammineq suliatik eqimattanut allanut saqqummiutissavaat eqimattallu tamarmik qinnuigineqassapput eqimattat allat suliaat saqqummiussinerilu pillugit oqaaseqaateqartaqqullugit. • Atuartut namminneq silassorissuserfik pillugu, silassorissuseqarfiit sorliit namminneq makuussuseqarfignisorisatik sanngiinnerussuseqarfignisorisatillu tunngavigalugit, silassorissuserfik pillugu ilisarnaatik nalunaarsussavaat. Ilinniartitsisoq/ilinniartitsisut suleqatigalugit atuartut atuaqqinnissaminnut inuttullu ineriartornissaminnut anguniagassaminnik taakkualu ilakutassaannik nalunaarsuissapput. Taamaaliornerup kingunerissavaa atuartitsissutissani ataasiakkaani ataqatigiissunilu nalinginnaasumillu atuarneq pillugit atuartut anguniagassiusammata anguniagassaminnullu ilakutassiussammata, assersuutigalugu imaassinnaavoq inortuisannginnissaq taqaqartarnissarlu anguniarneqassasut inuttullu anguniagassani assersuutigalugit anguniarneqarsinnaapput sunngiffimmi timersortarnerujumalernerneq, fjernsynerpallaartannginnissaq mamakujunnulluunniit aningaasaajarpallaannginnissaq.

Inuttut anguniagassaliorneq pilersaarusiornerlu

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartup pisinnaassutsimigut sapinngisani akimornagit aammali nammineq piginnaassutsini naatsorsuutigalugit kissaatigisani takorluukkanilu anguniarnerai aamma inuttut minnerniikkallarnermimit allannguuteqarsimanini tunngavigalugit kissaatigisani takorluukkanilu anguniarumanerai kiisalu minnermi atuarnermiit soq inuttut allanngorsimanini ilisimaarineraa. Maluginiaruk atuartut inuiaqatigiit pisariaqartitaannik namminerlu pisinnaasaminnik soqutigisaminnullu nalunngisaqarnertik paasisimasaqarnertillu pingaartilugit tunngavilersuutigalugillu inuttut anguniagassaliornerut. Eqimattani peqataasut ataasiakkaat apeqquteqarfikkitt: Eqimattani suleqativit oqaaserisatit tusaaniarpaat? Illit suleqativit oqaasiinik tusaaniagaqarpit? Isumaqarpit isummatit ataqqineqartut? Allat isumaat illit ataqqivigit? Eqimattani suleqatigiinnissinni illit nammineq pissusilersuutinni suut pitsannortikkusuppigit? Maluginiaruk atuartut ataasiakkaat eqimattakkaallu akunnerminni saqqummiinnermi ataatsimoorlunilu oqalliseqatigiinnermi peqataasunut ataasiakkaanut eqimattakkaanullu naammattumik periarfissaqartitsinersut. Atuartut, saqqummiinerup nalaani unitsitseqattaarnerup imaluunniit allat saqqummiinerini taakkualu pillugit naammagittaalliuuteqartarnerup pissusissamisunngissusaannik, malugsaqartinniakkitt. 	<p><i>Ilinniartitsisumut:</i> Jesper Juul: Selvfølelse og selvtilid, The Kempler Institute, 1992, Video. Pædagogiske udd., Pilersuiffik, Fællessamlingen. Jesper Juul: Også sunde børn er sårbare, The Kempler Institute, 1992, Pædagogiske udd., Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eqimattat saqqummiussinerini maluginiakkit silassorissutsit assigiinngitsut taakkualu sunut atorneqarsinnaaneri atuartut paasisaqarfisimaneraat. Imaattunik apeqquteqartarit: Inuit silassorissutsimikkut nakuuneruffigisaat sanngiinneruffigisaallu tunngavigalugit nalilersorneqarsinnaappat? Nipilersorneq pillugu silassorissuseqarnermiit pitsaanerua tulleriarilluni-matematiskiusumillu silassorissuseqaraanni? Nalunngisara tamanna uanga nammineq imminut qanoq - sumullu- atorsinnaavara? • Maluginiaruk eqimattat akunnerminni suliaminnik oqaaseqarfigninnerminni siunertamat tulluuttunik oqaaseqaatinik saqqummiisarnersut. Apeqqutigiuk kinguneqartitsiumalluni isornartorsiuineq isornartorsiuinerinnarlu suunersut apeqqutigiullu kinguneqartitsiumalluni isornartorsiorneqarnertik allatulluunniit ilusikkunik isornartorsiorneqartarnertik qanoq malugisarneraat. • Maluginiaruk atuartut anguniagassarsiornerup taakkualu ilakutaannik anguniagassiornerup sunik siunertaqarnera paasisimaneraat. Piareersarnerup nalaani aammalu atuartitsissutissanut ataasiakkaanut inummullu tunngassuteqartunik suliaqarnermi makkuninnga apeqquteqartarit: Oqaatsit pillugit, eqqumiitsuliorneq pillugu, tamatigoortumik il.il. silassorissuseqarnivit iluanni suut pitsannorsaaavigerusuppigit? Soq – tamakqua sumut atorniarakkitt? Tamanna angujumalugu nammineq qanoq iliuseqartariaqarpit? 	<p><i>Ilinniartitsisumut:</i> Svend Erik Schmidt og Susanne Aabrandt: De mange intelligenser - i praksis, Forlaget Dafolo, Pilersuiffik, Infosamlingen.</p> <p><i>Atuartunut ilinniartitsisumullu:</i> Gunni Martin: Tassaana uanga, Pilersuiffik, Infosamlingen. Klassisættitut pineqarsinnaavoq Fællessamlingen. Carl Olav Hansen: Oqarlanga (Kort og godt), Atuakkiorfik ilinniufik. <i>Ilinniartitsisumut ilitsersuut:</i> Torben Hansen: Oqarlanga, pillugu, Pilersuiffik.</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • siunertat anguniakallu ingerlaavartumik nalilersorsinnaassagaat iluarsartuuteq-qissinnaassallugillu, taakkulu piviusunngortinniarlugit aalajangernissat pisariqartut alloriarfigisinaassagaat • <i>nammineq oqaaserisanut, iliuserisanut suliarisannullu nersualaarutaasunik tunngavilersukkanillu isornartorsiutaasunik tiguisinnaanissaq ilikkarsimassagaat, taakkunungalu ammasumik tunngavilersorluakkamik siumul-lu isigisunik atuisinnaasasut (Suleqatigiissinnaanermiit aamma attaveqatigiissinnaanermiit)</i> 	<p>Alloriarfiup ingerlanerani taamatut ilinniartitsineq uteqqinneqassaaq. Siunertamat iluaqutaasinnaavoq atuaqatigiit tamaasa immiklut ilinniartitsisulersorlugit inuttakitsunik suleqatigiiliornikkut agguataarsinnaagaanni imaluunniit suleqatigiiaani ilinniartitsineq piffissani assigiinngitsuni ingerlakkaanni. Atuaqatigiit ataatsimoornerini naliliisarneq aamma ilinniartitsisumit/ilinniartitsisunit naliliisarneq tulleriissillugit imminnullu ataqatigiissillugit ingerlanneqartassapput.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut ataasiakkaarlutik atuaqatiminnut suleqatigisaminnulluunniit nammineq siunertatik qanorlu iliorlutik taakkuninnga angusiniarnissaminnut pilersaarusiatic saqqummiuttassavaat. Saqqummiussinermi siunertat assigiinngitsut taakkualu ilakutaat erseqqissumik nalunaarutigineqartassapput aammalu nalunaarutigineqartassapput sooq siunertat taakkualu ilakutaat immikkoortumut taassumunnga ilanngunneqarsimanersut, ilanngullugulu atuartup siunertat tamakku anguniarlugit qanoq iliuserisimasai saqqummiussorneqartassapput. Saqqummiussinermi aamma immiut nalilersorneq ilanngunneqartassapput – suna iluatsissimava sunalu iluatsippallaarsimangila tamakkunungalu suut pissutaappat - ilaatigullu ilanngunneqartassapput siunertat tamakkunungalu ilakutaasut allannguutigisinnaasaannik eqqarsaatersuutaasinnaasut. <p>Atuartoq saqqummeereernermini atuaqatigiinnit/suleqatigiinnit saqqummiussani pillugit isummersorfigineqartassaaq, isummersuutillu nersualaarinertaqarlutillu kinguneqartitsiumalluni isornartorsiuinernik imaqartinneqartassapput ajornangippallu anguniakkanut anguniakallu anguniarlugit qanoq iliuserisimasani allannguutaasinnaasutut siunnersuutiniq tigusaasunik saqqummiussuisoqartassaaq. Atuartup saqqummiussisup anguniakkani illersortariaqanngilai imaluunniit qanoq iliuserisimasani nassuiaateqarfigisariaqarnagit atuartulli isummersuutaasut tusarnaaginnassavai eqqarsaatigalugulu isummersuutaasuni suut nammineq atorsinnaanerlugit tamakkulu qanoq atorsinnaanerlugit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut ataasiakkaat ilinniartitsisoq/ilinniartitsisut peqatigalugu/peqatigalugit anguniakkatik taakkunungalu ilakutaasut nalilersortassavaat. Atuartup siullermik nalunaarutigisassavai atuaqatiminit/suleqatiminit isummersuutaasut sorliit atorniarnerlugit qanorlu iliornikkut tamakku atorniarnerlugit. Taamaalioreernermi ilinniartitsisup/ilinniartitsisut isummersuutini/isummersuutitik nalunaarutigisassavaat. Atuartup ilinniartitsisullu ataatsimoorullugu anguniakkat taakkualu ilakutaat naleqqussartassavaat. Ilinniartitsisup atuartup anguniakkami namminersuutaaneriniq misigisimasaqarnissaa akisussaaffigisussaavaa aammali akisussaaffigisussaavaa atuartup anguniagaasa piviusorsioortuunissaat anguniarlugi siunnersuisar-nissani ilitersuisar-nissanilu.

Naliliinissamut siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut saqqummiussineri tunngavigalugit maluginiaruk ilumoortumik qanoq, iluatsittumik iluatsippallaanngitsumilluunniit, ingerlasimanertik pillugu eqqarsaatersuuteqarsimanersut maluginiarullu apeqqutinik makkuninnga akisaqarusussuseqarnersut: Qanoq isumaqarpit, suut pitsaalluinnartumik ingerlasimappat suullu pitsanngoriartissinnaavigit? Anguniagaqarnissat tamakkulu anguniarnerrannut ingerlatsininni suut ilinni ilikkagaqarfigaagit? Maluginiaruk atuartup saqqummiussinini pillugu isummersorfigineqartup oqaaserineqartut tusarnaarnerai – imaappoq paasisinnaaneraa nersualaarneqarnini aammalu paasisinnaaneraa kinguneqartitsiumalluni isornartorsiorneqarnini paasisinnaaneraalu tamakkua sumut atussanerlugit. Makkua apeqqutigikkitt: Siviisuumik suliarisimasatit pillugit isummersorfigineqarnerit kinguneqartitsiumallunilu isornartorsiorneqarnerit qanoq malugisimavigit? Isumaqarpit isummersuutaasut suliaqaqqinninni atorsinnaallugit? • Atuartup suleqatigisarnerani maluginiaruk atuartoq isit allat aallaavigalugit atorlugillu arlalinnillu isummanik aallaaveqarnikkut imminut qiviarumassuseqarnersoq. Atuartoq piginnaassuseqarpa atuaqatimi/suleqatimi isummersuutaannik siunnersuutaannillu nalilersuissalluni eqqarsateqassallunilu? Atuartoq atuaqatimi/suleqatimi aamma ilinniartitsisup/ilinniartitsisut isummersuutaannik ataatsimut isiginnissinnaassuseqarpa tamakkulu kinguneqartitsiniarnerminut pitsaasumik atorsinnaavai. 	<p>Gunni Martin: Tassaana uanga, Pilersuiffik, Infosamlingen. Klasesættit pineqarsinnaavoq Fællessamlingen.</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • siunertamik angunis-saannut ikiuutaasinnaasut ilisimasarerikkallu inuiaqatigiinni pioreersut ujarlorlugillu ator-sinnaassagaat • allat suleqatigalugit anguniakkamik ilaat assigiinngitsut anguniarlugit ujartuisinnaassasut, allallu suleriaasissatut pilersaarusiaat qisuariarfigisinnaassallugit kiisalu nammi nneq pilersaarusiamik allanit qisuariarfigineqarsinnaanerannik tiguisinnaasassasut taakku-nunngalu piviusumik iliuseqarsinnaassallutik 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilinniartitsisoq allattarfissuarmi kolonninik qulingiluanik immikkut tamarmik quleqtsigas-sanik immersugassanillu titartaassaaq, kolonni siulleq immersugassaq atuartut atiinik ammut tulleriaakkani allattuiffiussaaq, immersugassallu sinneri silatussutsinik arfineq pingasunik qulequtserneqassapput. Atuartut tamarmik tulleriaaallutik "Issiavitsialammut" ingitineqartassapput. Atuaqataasut, ilinniartitsisoq atuartorlu nammineq atuartup taassumapiaap silassoriffiginerusaanik tallimanik taakkartuissapput. Atuartup pineqartup silassorissuseqarfigisaatut nalunaarneqanngitsut imaluunniit ikittuinnarnik nalunaarneqartut atuartup "qanoq iliuseqarfigisassaatus" nalunaarneqassapput. Atuartut tamarmik "Issiavitsialammiitinneqareerpata" atuaqatigiit suleqatigiinnut "qanoq iliuseqarfigisariaqakkamittut" quleqtsikkakanut agguanneqassapput. <p>Suleqatigiit makkuninnga apeqquteqarfigineqassapput: Silassorissutsip pineqartup tamatumalu iluani uatsinni suut pitsanngorsarusuppagut? Suna anguniassallugu aalajangiuppapput, piffissarlu aalajangersagaq qaangiuppat qanoq angusaqareersimatigissaagut? Anguniakkatta ilakutaanik naammassisaqarniarnitsinni qanoq iliuseqarniarpuqut? Anguniagarput angujumallugu paasissutissat tamatumunnga tunngassuteqartut sumi pissarsiarisinnaavagut kikkullu anguniagarput anguniarlugi ikiortiserisinnaavagut? Tamakkua tunngavigalugit suleqatigiit anguniagassiussapput anguniagassiaminnullu ilakutassaliussallutik kiisalu anguniagas-samik ilakutaanut suillermut angusaqarniarnermi qanoq iliussissaminnik pilersaarusiussallutik.</p> <p>Suleqatigiit anguniassiaminnik suleqatigiinnut allanut saqqummiussuissapput. Suleqatigiit saqqummeereernerminni suleqatigiinnit allaniit saqqummiussatik pillugit isummorsorfigineqartassapput, isummersuutillu nersualarinertaqarlutillu kinguneqartitsiumalluni isornartorsiuinernik imaqartinneqartassapput ajornanngippallu anguniakkanut anguniakallu anguniarlugit qanoq iliussissanut allannguutaasinnaasutut siunnersuutinik tigussaasunik isumaliuteqarnermi ilanngunneqarsinnaasunik saqqummiussuisoqartassaaq.</p> <p>Piffissaq aalajangersariigaq qaangiuppat suleqatigiit angusaminnik angunngitsuukkaminniluunniit saqqummiussuittinneqartassapput. Saqqummiussuinerminni aamma ilanngussorneqartassapput imminut nalilersuutit, qanoq iliuseqarsimaneq, sumi annertunerusunik paasisarsarsorsimaneq, taamaaliortoqarsimappallu kikkut ikiortigineqarsimaneq. Suleqatigiit saqqummiussereernerini suleqatigiinnit allanit isummorsorfigineqartassapput. Suleqatigiit tamarmik saqqummiussuereerpata isummorsorfigineqareerpatalu suleqatigiit immikkut tamarmik anguniakkaminnik anguniakkatillu anguniarlugit qanoq iliussissaliarisamittut pilersaarusiassiaminnik iluarsartuussit eqqinneqartassapput</p> <p>Alloriarfimmi atuernerup sivitsoriartornerani "qanoq iliuseqarfissanik suleqatigiissitalia-nut" allanut, malittarisassat atuaqatigiinnit ilinniartitsisumillu aalajangersarneqarsimasut malillugit, nuuttoqarsinnaavoq. Ajornartinneqassanngilaq "qanoq iliuseqarfissanik suleqatigiissitaliani" marlunni arlaqarnerusuniluunniit suleqataasinnaanissaq, taamaaliorsinnaanis-sarlu ingerlaavartumik nalilersorneqartassaaq atuaqatigiit atuartullu ataasiakkaat pisariaqar-titaat tunngavilersuutigalugit.</p>

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<p>• Maluginiaruk atuartut anguniakkaminnik suliaqarnerminni allanik suleqateqarumassuseqarnerisut. Eqimattat alakkartikkitt apeqquteqarfigalugillu peqataasut tamarmik suliaassanut piareersarnermut suleqataanersut.</p> <p>Maluginiaruk eqimattani suleqataasut tamarmik saqqummiussinermi peqataanersut saqqummiussivigisaminnillu nalunaarutaasunik tusarnaarlunersut. Apeqqutit makkua saqqummiussukkit: Ajornarpa/nuannerpa suliasi pillugit allat isumaat tusarlugit? Nalunaarutit tamakku sumut atorsinnaavisigit?</p> <p>Aamma maluginiaruk atuartut tamarmik tusarnaagartik pillugu nalunaaruteqarniarnermi peqataanersut – ilaatigut nersualaarillutik, kinguneqartitsiniarlutik isornartorsiullutik tigussaasunillu siunnersuuteqarlutik. Makkuninnga apeqquteqarit: Allat suliaat pillugit nalunaaruteqarniarneq nuannerpa/ ajornanngila / ajornarpa? Kinguneqartitsiniarneq anguniarlugu isornartorsiuiuiaannaranilu isornartorsiuiuarneq ajornarpa?</p> <p>Maluginiaruk eqimattat piareersarnerminni periarfissanik arlalinnik eqqarsaatersuuteqarsimanersut maluginiarullu atuakkanik atorniartarfimmiit, Internettikkut, sumiiffimmi suliffeqarfinniit inunniillu ikiuiumasinnasuniit, angajoqqaaniit ilaqtutaniillu ikiuiumasunit tapersersuimasuniillu paasisutissanik katersisinnanissartik eqqarsaatersuutigisaminnut ilaatissimaneraat.</p> <p>Maluginiaruk eqimattat sulinerminnik nalilersuimassuseqarnerisut maluginiarullu sulisimanertik pitsaasutut pitsaarpiannngitsutulluunniit malugisimaneraat taamaattoqarsimappallu suut pissutaasimanersut maluginiarullu ingerlari aqqinnerminni periaatsimikkut sunik pitsanngorsaateqarniarnerisut.</p>	<p>Jane Hejgaard: Jeg har ret til - du har ret til, Pilersuiffik, Infosamlingen. Kalaallisut qallunaatullu klassesættit pineqarsinnaavoq. 4. klassimiit 6. klassimut.</p> <p><i>Ilinniartitsisumut:</i> Gunnar Höistad: Mobning - forebyggelse og løsninger, Pilersuiffik, Pæd./psyk.samlingen.</p>

Inuttut inerikkiartorneq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<p><i>Namineq naleqassuseq</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pissutsit imminut paa-sinninnerminnut sunniuteqartut eqqumaffigissagaat • inuttut namminneq peroriartornerminnik naleqassutsiminnillu qanoq nukittorsaa sinnaanertik eqqumaffigissagaat • ikinngutitaarnissartik ikinnguteqaannarnissartillu peqataaffigissagaat 	<p>Atuartitsinissamat siunnersuutit tulluuttu marluk ataqatigiissutut isigineqassapput taamaattullu tulleriissillugit suliarineqarmissaat inassutigineqarpoq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilinniartitsisup allattarfissuarmi kolonnit marluk titassavai immikkoortullu immersugassiat taakku qulequtserneqassapput "Nakuuneruffikka" aammalu " pitsannorsarumaffigissakka" ilinniartitsisorlu immersugassani oqaatsinik assersuusianik allattuissaaq soorlu makkuusinnaasunik: "allat oqaasiinik tusarnaallaqqippunga", "kamaammernaveersaallaqqippunga" aamma "kamannera saqqummersikkuminaatsittarpara", "isumaqatigiinngitsoqaleraangat qimaguttarpunga". Matumani erseqqissarneqassaaq pineqartut tassaammata piginnaassutsit qanorlu iliuuseqariaatsit inummut namminermut tunngalluinaartut. Atuartut tamarmik immikkut logbogiminnut toqqugassaminnik ilinniartitsisup allattugaasa assinginik sanaartussapput tassanilu nakuuffiginerusatik sanngiiffiginerusatillu allattussallugit. Allattukkat taamatut atuartitsinissap ingerlanneqarmissaata tullissaanut atugassannorlugit toqorneqassapput. Atuaqatigiit ataatsimoorullugu pitsaasumik ajortumillu imminut inuttut qanoq ittuumermik nalilersinnaanerata suussusaa oqallisigissavaat. • Atuartut marlukkaarlutik suleqatigiissapput suleqatigiissutigissavaallu qanoq iliorlutik inuttut nakuuffigisatik nukittorsarsinnaanerlugit qanorlu iliorlutik nakuuffiginerusatik pitsannorsarsinnaanerlugit. Imminnut oqaluttuuttassapput pisimasuinnik apeqqutillu ilaatigut makkua suliarissavaat: Uanga/illit pisussani allani taamatut iliuuseqarsinnaavugut? Taamatut iliuuseqarnermi suna pitsaavallaanngila? Allamik iliuuseqarsinnaasimagaluarpunga / iliuuseqarsinnaasimagaluarpat? Taamatut siunissamik pisoqaqqissagaluarpat uanga/illit qanoq iliuuseqarsinnaavunga/iliuuseqarsinnaavit? Katiterineq, taamaaliormi atuaqatigiit oqallisigissavaat inuttut naleqassutsip nukittorsarneqarnerani sunik piginnaassuseqartoqartariaqarnermaq/qanoq iliuuseqartoqartariaqarnermaq. • Atuartut tamarmik immikkut qulequtaq "Ikinngutigiinneq" pillugu allaaserisaqassapput makkualu allaaserinninnermi apeqqutit tunngavigineqassapput: "Ukioq kingulleq nutaanik ikinngutitaarumallunga qanoq namineq iliuuseqarsimavunga?" aamma "Ikinngutikka ikinngutigiinnarumallugit qanoq iliuuseqarsimavunga?" Allaaserisat ilinniartitsisumut misissugassannorlugit tunniunneqassapput taamaaliortoqareerpallu atuartunut utertinneqassallutik. Atuaqatigiit ilinniartitsisullu apeqqutit makku oqallisigissavaat: Ikinngutigiinneq sunaana? Inuttut uatsinnut ikinnguteqarneq qanoq isumaqarpa? Ikinngutitsinnit suna naatsorsuutigisinnaavagut? Ikinngutitta suut uatsinnit naatsorsuutigisinnaavaat?

Inuttut inerikkiartorneq

Naliliinissamut siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuaqatigiit apeqquteqarfigikkitt: Tigussaasunik atuartitsissutissanullu tunngasuteqarnerusunik atuartitsineq inuttullu piginnaassutsinik pissuserisartakkanullu tunngassuteqartunik atuartinneqarneq immikkoortikkuminaappat? Nammineq sanngiiffiginerusat takujuminaappat aamma allaatigiuminaappat? Taamaattoqarpat sooruna taamatut ajornakusoortigisut? Atuartut imminnut ataqqillutik ataqqinnginnerullutillu misigisimasimanerannik assersuusiortikkitt. Apeqqutigiuk nammineq imminut ataqqinerup namminerlu toqqakkat pissuseriumasallu akissusaaffiginerat sutigut ataqatigiinnersut. • Ataatsimoorluni inaarsaanermi maluginiaruk atuartup nammineq qanoq iliuitsiminut akissusaasariaqarnermi pingaassusaa paasisimaneraa – nakuussuseqarfigisani usorsisimaarutigisinnaanerai aammalu sanngiiffiginerusani tappiffiginerai aammalu maluginiaruk tamakkua allannortikkumallugit qanoq iliuseqarfigiunerai. Ilanggullugu maluginiaruk nammineq isummanik allanik avitseqateqarsinnaanerup qanoq pingaaruteqartiginera paasisimaneraa, sulluunniit oqaasinnngorlugit nalunaarutigineqarsinnaanerisa, oqaatigisanut tamakkunungalu tunngassuteqartunik akissutinik siunnersuutinillu nalunaarfigineqarsinnaanerup pingaassusia paasisaqarfigisimaneraa kiisalu paasisaqarfigisimaneraa allat nukittuffiinik sanngiiffiinillu kalerrinneqarsinnaanerup pingaaruteqassusia. • Maluginiaruk atuartut ikinnguteqarsinnaanerup namminerlu ikinngutaalluurtut isigineqarsinnaanerup pingaassusia paasisimaneraat. Suliaasa atuarnerini ingammik maluginiakkit namminneq qanoq iliuseqartariaqarnermik pingaassusaa paasisimaneraat aammalu paasiniaqarnermik atuartut ilaat ikinnguteqannginnersut. Atuartoq ataaseq arlallilluunniit ikinnguteqarniarnerminni qanoq iliuseqarumamatik nalunaarpata aamma/imaluunniit atuartoq/-tut ikinnguteqaratik nalunaaruteqarpata atuartup/-tut taakkua atii taanngikkaluarlugit atuaqatigiinni ajornartorsiut tamanna oqallisigineqasaaq. Atuaqatigiit oqaloqatigikkitt pissutsit taamaanerannik allannortitsiumalluni qanoq iliortoqarsinnaanersoq aamma taamaaliordermi atuartup/-tut atiiinik taasaqarani. 	<p><i>Ilinniartitsisumut:</i> Jesper Juul: selvfølelse og selvtilid, The Kempler Institute, 1992, Video, Pædagogiske udd., Pilersuiffik, Infosamlingen</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamut siunnersuutit
<p><i>Peqqissuseq</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • peqqinnartunik nerisarnissap inooriaase-qarnissallu siuarsarnissaa anguniarlugu namminneerlutik iliuseqarnissartik eqqumaffigalugulu nalilersorsinnaasagaat • nerisassat imigassallu peqqinnartut peqinnaannerusullu ilisimasaqarfīgissagaat, nerisassallu kissartut sanasinaassallugit ukiup qanoq ilinerani nutaartugassat ilanngullugit • nalilersorsinnaassavaat ilaquttat, peqatit inuiqatigiillu peqqinnartumik inooriaaseqarnermut sunniuteqarsinnaanerat 	<p>Atuaqatigiit suleqatigiinni sisamaniit arfinilinnut inuttalinni anguniagassaq aalajangeriigaq anguniarlugu suleqatigiissinneqassapput. Anguniagassamik aalajangeriikkamik suleqatigiit tamarmik aalajangereerlugu anguniagassiami qulequtaq ataaseq suliarissavaat suliasarlum immikkoortunut pingasunut agguarneqassaaq. Suleqatigiit suliaminnik aallartiffissaat tamarmik assigiinngitsuussapput ingammik nereqatigiinneq eqqarsaatigalugu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suliassaq siullem: Ulluinnarni sunik nerisarnersi eqqarsaatigisarpiuk/-pisiuk nerisasilu peqqinnartuunersut eqqarsaatigisarpiuk/-pisiuk? Peqqinnartunik nerisarnissat/-ssarsi anguniarlugu qanoq iliuseqartarpit/-pisi? Peqqinnartumik inuuneqarpit/-pisi – qanoq, soq peqqinnartumik inuuneqanngilatit/-lasi? Siunissami peqqinnartumik inuujumallutit/-lusi qanoq iliuseqarumavit/-visi? Suleqatigiit imminnut oqaluttuutissapput, apeqqutit pillugit qanoq misigisimanerlutik, ataatsimullu isumaqatigiissutigisaminnik akissutissuussapput akissummilu assigiissutit assigiinngissutisillu ersersinniarneqassapput. Suleqatigiit akissutitik suleqatigiinnut allanut saqqummiutissavaat. • Suliassat aappaat: Nivinngagassianik marlunnik sanagitsi. Nivinngagassiami siullermi takusassiarineqassapput nerisassat imigassallu peqqinnartut. Nivinngagassiap aappaani takusassiarineqassapput nerisassat peqqinnangitsut. Piffissaq aalajangeriigaq atorlugu nerisassanik piffissap nalaani pissarsiarineqarsinnaasunik atortoqarnikkut nerisassiortoqassaaq atuaqatillu nerisassianik sassaalliiffigineqassapput. Suleqatigiit nivinngangassiatik atuaqatiminnut saqqummiuteqqaassavaat nerisassiaminnilu akugititatik suut sunalu pissutigalugu toqqartorsimanerlugit nassuiaatigissavaat. • Suliassat pingajuat: Isiginnaagassiaaqanik pingasunik sanagitsi taakkunanilu ersersinniar-siuk ilaquttassi, inuiqatigiit avatangisissu, ukioqatissilu peqqinnartumik inuuneqarnissarsi pillugu pingartittariaqakkassinnik qanoq sunnertarneraasi. Isiginnaagassiaaqat suleqatigiinnut allanut isiginnaartinneqassapput. <p>Inassutigineqarpoq aalajangersimasumik anguniagaqarluni suliaqarneq pinngortitalerineq pillugu atuartitsineq aamma sumiiffimmi qinigassiissutinik atuartitsineq taputartuullugit aaqqissuunneqassasut.</p>

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartut nerisassat suut peqqinnartuunerinik maluginiagaqarnersut minnerunngitsumillu nerisartakkat assigiinngisitaarneqarnissaasa pingaaruteqarneranik maluginiagaqarnersut. Makkua apeqqutigikkitt: Gulerodit iffiukkallu il.il. peqqinnartuuppata taava tamakkuinnarnik nerisaqarluta inuussagutta peqqinnartumik inuussaagut? • Nerisat peqqinnaannaratik mamarlutillu illinnartariaqarpat? Tamatuma pingaaruteqassusia pillugu atuartut oqaloqatigikkitt. • Maluginiaruk atuartut isiginnaagassiaaqiarminnik takutitsinertik pillugu ilaqtaminniit, ukioqatiminniit ussassaarutiniillu sunnigaanermik pitsaaqutigisinnaasaat ajoqutigisinnaasaallu oqaatiginiareraat. 	<p>Sundhed - hvad er det? Hjerteforeningen, 1993, Video, 6. klassimiit. Pilersuiffik.</p> <p>Fødeveddirektoratet www.fdir.dk</p> <p>6omdagen kampagnen www.6omdagen.dk</p> <p>Fødeved- og Sundhedsministeriet allallu. www.vilduvide.dk.</p> <p>Sundhedsstyrelsen www.spisesiden.dk.</p> <p><i>Ilinniartitsisumut:</i></p> <p>Sundhed er ikke bare gulerødder, Video 54 min. Pilersuiffik. 1. Klassimiit qummut.</p> <p>Zapp - Velbekomme, Mellempolkeligt Samvirke, 1998. Inuusuttunut saqqummersittagaq. Klasesættit. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<p>Ilaqutariinneq</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilaqutariit akornanni inuit ataasiakkaat tamarmik inuttut pissusilersornerat ilaqtariinernermut tamarmut qanoq sunniuteqartarnersoq ilisimaarissagaat • ilaqutariit akornanni angutaaneq arnaanerluunniit aallaavigalugu isummersuutit akissusaaffinnillu agguataarisimanermit tunngatillugu sutigut ilaqtariit ulluinnarni inuunerannut sunniuteqartarnersut ilisimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilaqutariit anaanamik, ataamik, ernermik angajullermik 15-inik ukiulimmik, 13-inik ukiulimmik niarsiaraqamik nukappiaqqamillu sisamanik ukiulimmik inuttallit titartakkit. Meeqqat atersukkit ilaqtariillu titartakkit ima imminnut ungasitsigilersillugit taakkua akornanni nuannaarpoq, isumaluppoq, kamappoq allanillu oqaatsinik taamaattunik allattuisinnaangorlutit ilaqtariillu akornanni oqaatsit allattukkatit aallaavigalugit titarnilersuisinnaangorlutit. Makkua apequtigikkit: Angajulleq unnuit tullerriaaginnaat piffissamik angerlarfissaminik qaangiisarpit ulluinnarnilu isumaluttuaannarlunilu kamassarippat qanoq pisoqassava? Ataata anaanalukunerminni qanoq pissuseqarpat, oqaloqatigiitarpit akullermullu aammalu nukarlermut pissusaat qanoq ippat? Ilaqtariit akornanni silaannaq ataasimut isigalugu qanoq ippa? Ilaqtariit ataasiakkaat assigiinngitsunik pissusilersuutaat tunngavigalugit oqaasertalersuigut tamakkulu tunngavigalugit atuartut oqaloqatigikkit ilaqtariit akornanni taamatut pissusilersornerup sunniutaanik. • Atuaqatigiit pingasunik sisamanilluunniit inuttalinnik eqimattakkaartikkit. Atuartitsinissamat siunnersuut siuliani pineqartoq aallaavigiuk ilaqtariinnilu inuit ataasiakkaat atersukkit. Eqimattakkaanut apequtit makkua akiortoqqukkit: Meeqqani angajulleq unnukkut siviisuumik mulusarpit susoqassava? Sooq? Meeqqani akulleq unnukkut siviisuumik mulusarpit susoqassava? Kina erruisassava errorsisarunilu kinalu eqqiaassava nerisassiorarlunilu? Sooq? Kiap nerisassanut atissanullu atugassanik aningaasaateqarnissaq akissusaaffigissava? Sooq? Kiap meeqqat akissusaaffiginerpaavai? Sooq? Nukarleq angerlarsimaffimmi ikiuuttassava? Sooq/sooq ikiuuttassanngila? Apequtissianik nammineq ilaartuigut. Eqimatat akunerminni suliaminnik saqqummiussuulik akissutillu assigiinngitsut oqallisigilisigit soorlu taamatut akissuteqarsimanertik tunngavilersorlugu.
<p>Asanninneq, isumaginninneq kinguaassiuutinullu tunngasut</p> <ul style="list-style-type: none"> • inuttut nammineq inuillu allat akornanni asanninnermik isumassuinnermillu tunisisinnaanermik tuneqarsinnaanermillu pisariaqartitsisarneq ilisimaarissagaat • inuit akornanni pissutsit namminermut peqqinartutut misigisat, pissutsillu nammineq killigisanik qaangiinertut misigisat immikkoortisinnanissaat ilikkarsimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Qinnngasaarisarneq aallaavigiuk. Oqalutuat meeqqanik qinnngasaartitunik imaqtut atuaqatigiinnut atuffassisutigikkit atuartullu oqaluttuanik taamaattunik naatsukullalianik nammineq atuartitarlugit. Oqaloqatigikkit sooq inuit ilaasa inoqatitik qinnngasaartarneraat aamma susarnerugut ataatsimooqatigiit avataaniitneqaraangatta - qinnngasaarneqaraangatta. Apekkitt meeqqat allat qinnngasaarneqartut nuannaangissuteqarlutillu kisimiittutut misigisimasut pillugit atuagaqaraangamik qanoq misigisimasarnerut. Qinnuigikkit namminneq qinnngasaarneqarsimanerminnik oqaluttuaqqullugit taamaaliorneqarnerminnilu qanoq misigisimasarnerminnik. Qinnuigikkit nammineq meeraqatiminnik qinnngasaarisimanerminnik oqaluttuaqqullugit qinnuigikkillu sooq taamaaliorneqarnerminnik oqaluttuaqqullugit. • Allattarfissuarmi inuup sinaata killinga aalajangersimasumik qalipaaserlugu titartaruk. Inuup sinaata killinga taanna avaqqullugu qalipaammik allamik aamma titartaqqiguk pingajussaanillu qalipaammik allamik aamma qalipaaseqqillugu titartaqqiguk. Ilorlerpaaq tassa inuttut namminertut pissuserput, killeqarfippat namminerluinnaq inuttut qanoq ittuussutsisinnik killigititarpit allanit qaangequnngisarput, qiterleq tassaavoq inuttut akunnitsinni susassareqatigiitarnitsinnut killigititarpit taanna ulluinnarni inoqatitsinnut attuumassuteqarfitsinnut pissuseqartilluta killigititarpit qallerlu tassaavoq "inuiaqataansinnut tunngasuteqartitatsinnut" killigititarpit, inunnut nalusatsinnut killigititarpit. Atuartut imminnut akilerisillugit ungasiartilugillu qeqqeqqukkit imminnullu isimikkut toqqarlutik isigeqqukkit. Taamaalereerpata imminnut piumasaminik qanilliarloqqukkit iluaalliorneqarnermut qaangernagu. Maluginiaqqujuk timikkut imminnut qanoq qanillitigisinnaanerminnut killeqarfia. Taamaalioerepata oqallisigisiuk misileraanerminni qanoq misigisimasanersut. Iluualliorneqarnermut, sooq taamaappa? Iluarisimaarneqarnermut, sooq taamaappa? Atuartut killigititarpit pillugit oqaloqatigikkit – inuit akunnitsinni susassareqatigiitarnitsinni killigititarpit, aatsaat qaangerneqarsinnaatitarpit ikinnugitilluakkagut ilaqtatigullu ilagigaangatsigit aammalu inuttut namminiulluinnartutut killigititarpit aatsaat qaangerneqarsinnaatitarpit inoqatitsinnit asaneqaraangatta/asannikkaangatta aamma inummik allamik asaqaateqaraangatta/kinguaassiuutitigut atoqaateqaraangatta. Killeqarfik taanna tassaavoq nammineerluta ilorpiatsinni killeqarfisarpit, nammineq perput aatsaallu qaangerneqarsinnaatitarpit nammineq allanut taamaaliorneqarsinnaatitsigaangatta aamma taamaaliorussuseqaraangatta.

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Imaattunik apeqquteqarit: Qitornaasuuguit angajulleq ilaqutariinni silaannaq iluarsitinniarlugu qanoq iliuuseqassagaluarpit? Anaanaq qanoq iliuuseqartariaqarsoraajuk aamma ataataasumut qitornaminullu allanut marlunnut qanoq pissuseqassava? Akulliusuuguit qanoq misigisimassagaluarpit qanorlu iliuuseqarsinnaagaluarpit? Maluginiaruk oqaatsit atorlugit nalunaartarnerit oqaatsillu atornagit pissuseqarnerit, ilaqutariinni inunnut ataasiakkaanut ilaqutariillu ataatsimut isigissagaanni, qanoq annertutigisumik kimitsinnaaner atuartut paasisaqarfigisimaneraat. • Saqqummiinermi oqaloqatigiinnermilu maluginiakkit atuartut malugisimaneraat ilaqutariit qanoq isiginninnernit assigiinngitsunit kiminneqartigisinnaaner at. Imaattunik apeqquteqartarit: Sooq anaanaasup nivarsiaqallu qitornaasup errugassat suliarissavaat? Taamatut isumaqarissat sumit ilikkarpiuk? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartut misiginneqataanerminnik oqaatiginninersut. Imaattunik apeqquteqartarit: Meeraqatinit inersimasunillu suna atorfissaqartittarparput qinngasaarneqaraangatta - ajattorneqaraangatta? Qanoq iliuuseqarsinnaavit qinngasaarneqartoq – ajattorneqartoq - ikiorumallugu? Sooq nammineeertut qinngasaareqataasimavit - uumisaareqataasimavit? Taamaaliornermut peqataajumasimangikkuit qanoq sumillu pisoqarsimasinnaanissaa annilaangagisimaviuk? • Maluginiaruk atuartut namminneq killigititatik malugisinnaaneraat misigisinnaaneraallu maluginiarullu allat killigititaat ataqqineraat. Makkuninnga apeqquteqartarit: Sooq nammineq killigisat nalunginnissaat pingaaruteqarpa? Nammineq killigititatit qaangerneqarpat qanoq iliuuseqarsinnaavit? Inuit allat killigititaannut illit qanoq pissuseqassavit? Killigititagut qaangerneqaraangata qanoq misigisimasarpugut? 	<p>Biggi Nielsen, Lotte Kjærup: Maria – qinngasaarisarneq pillugu oqaluttuaq. Pilersuiffik, Info.samlingen</p> <p>Lotte Kjærup: Maria - en historie om mobning. Pilersuiffik, Info.samlingen</p> <p><i>Ilinniartitsisumut</i> Gunnar Høistad: Mobning. Pilersuiffik, Pæd./psyk.samlingen</p> <p>Lise andersen: At mobbe, LM 1994. Pilersuiffik, Fællessamlingen, 6. klassimiit</p> <p>...og dem udenfor. Qinngasaarisarneq pillugu filmiliat pingasut, Det Kriminalpræventive Råd, 2001, Pilersuiffik, Fællessamlingen, 4. klassimiit.</p> <p>Mobning, Danmarks Radio, 1977, Dias aamma båndit, Pilersuiffik Fællessamlingen, 6. klassimiit</p> <p>Mobning. Scener fra børns hverdag, Gyldendal 1987, Video, Pilersuiffik, Fællessamlingen, 7. klassimiit.</p> <p>Min krop er min, video, SFC, 1992, Pilersuiffik, Fællessamlingen, 4. klassimiit.</p> <p>Bøvl, video, EMBLA/SFC, 1987, 5. klassimiit</p> <p>Hennesen, Paula: Hvad ved du om kærlighed? Munksgaard, 1992. Klasesættit. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>ZAPP - Den globale teenager, Mellemfolkeligt Samvirke, 1995. Klasesættit. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p>

Ilikagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • isumassuinissamik sumiginnaanerit ilusii assigiinngitsut, tassunga ilanngullugu meeqqat kinguaassiuutitigut atorerlugaasinnaanerit eqqumaffiginiarsinnaalugulu ilisimasagarfigisagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartunut sumiginnaanerit assigiinngitsut sisamat pillugit ilinniartitsissuteqarit: Qanoq iliuseqarnikkut timikkut sumiginnaanerit, qanoq iliuseqannginnikkut timikkut sumiginnaanerit, qanoq iliuseqarnikkut tarnikkut sumiginnaanerit aamma qanoq iliuseqannginnikkut tarnikkut sumiginnaanerit. Qanoq iliuseqarnikkut timikkut sumiginnaanerit: Meeqqat qanoq iliuseqarnikkut inersimasunit ajoquserneqaraangata, patittarneqaraangata allatulluunniit persuttarneqaraangata/ajoquserneqaraangataluunniit. Qanoq iliuseqannginnikkut timikkut sumiginnaanerit: Meeqqat annertuutigit sumiginnaagaangata, inersimasunit soorlu timikkut tarnikkullu peqqissusaannut ajoqutaasinnaasunik qanoq iliuseqarfigineqanngikkaangata = isumassorneqarnerlunneq. Inersimasooq, qanoq iliuseqarnikkut timikkut sumiginnaasunik qanoq iliuseqarani isiginnaaginnaruni qanoq iliuseqannginnikkut timikkut sumiginnaasusaaq. Qanoq iliuseqarluni tarnikkut sumiginnaanerit: Meeqqat qanoq iliuseqarnikkut timikkunngikkaluaq sumiginnarneqarpata – ataavartumik oqaatsitigut ajoqusiuarartoqarpata, ajatuisoqarpata imaluunniit mattussuisoqarpata. Qanoq iliuseqannginnikkut tarnikkut sumiginnaanerit: Meeqqanut annertuumik tarnikkut misigissutsitigulluunniit isumassuinissamik sumiginnaasooqarpata soorlu angajoqqaajusut toqqissisimanermik, isumassuinerimik/asanninnermik tunisisinnaanngippata, tarnikkut nappaateqartoqarsimappat, atorerluisoqarsimappat aamma/imaluunniit inooqatigiinnikkut ajornartorsiortoqarsimappat. Kinguaassiuutitigut sumiginnaanerit: Tamatumunnga ilaapput qanoq iliuseqarnikkut tarnikkullu sumiginnaanerit. Aamma qanoq iliuseqarnikkut tarnikkullu qanoq iliuseqannginnikkut sumiginnaasooqarsinnaavoq – ataataasup meeraq isigitillugu tissarsarnermigut killissarititaasut qaangerpagit (qanoq iliuseqarnikkut tarnikkut sumiginnaaneq) anaanaasullu qanoq iliuseqarani pisoq tamanna unitsinnagu ingerlatiinnarpagu (qanoq iliuseqannginnikkut tarnikkut sumiginnaaneq)
<ul style="list-style-type: none"> • ilisimassagaat inuit nalinginnaasunik kinguaassiuutitigut atoqatigiittarnerat, kinguaassiuutitigut nappaatit kiasalu naartunaveersaatit • aangajaarniutit atorerluinerup namminer-mut, ilaquttanut, qanigsaannut, inuiaqatigiinnullu piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu isigalugit timikkut, tarnikkut inooqatigiinnermullu kingunipilugisinaasai ilisimasagarfigisallugit (Aangajaarniutiniit inuulluarniutiniillu) • aangajaarniutit inuulluarniutiniillu atorerluiner-mut tunngatillugu peqatit, ilaquttat, tusagas-siuutillu sunniinnaasarnerat ilisimaarissagaat (Aangajaarniutiniit inuulluarniutiniillu) 	<p>Ataani aalajangersimasunik anguniagaqarluni suliassaq alloriarnermik naammassinniler-nemi suliassiissutigeqquneqarpoq inuiaqatigiilerinermilu atuartitsineq suleqatsiullugu aaqqis-suunneqartariaqarluni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pingaarnerutitatut qulequtarineqassaaq: Inuusuttut kulturiat – inersimasunnugulerneq. Atuaqatigiit/klassiluunniit eqimattaqqanut agguakkit inuusuttut kulturiannut inersimasunnugulernemullu tunngassuseqartunik qulequtsersuineq naapertorlugu. Apeqqutit imaattuusin-naasut pillugit suliaqartikkat 1) Atoqatigiittarnermut tunngasunik iliuserisartakkani nalin-ginnaasooqarpa? Atoqatigiittarnermut tunngassuteqartunik isiginnittaaseq nunani tamani æsigiippa? Maani Kalaallit Nunaanni inersimasunnugulerner-mi ajornartorsiutigeqartartut qanoq iliornikkut qaangerniarneqartarpata aamma nunani allani tamakku qaangerniarlugit qanoq iliortoqartarpa? Inersimasunnugulerner-mi aqqusaartakkat qanoq misigisimanartarpata? 2) Inuusuttut ulluinnarni nuannaarulaarnenilu atoqatigiittarneq pillugu qanoq pissusilersor-tarpata? Sooq? Atoqatigiittarnermi nappaatit tunillaassusinnaasartut suut ulorianartuuppat tamakkualu ingalassimaniarlugit qanoq iliuseqartoqartarsinnaava? 3) Inuusuttuni aanga-jaarniutit Kalaallit Nunaanni nunanilu allani atussallugit ullumikkut ornigineqarneruppat? Sooq? Pissutsit suunukua inuusuttut ikiaroor-miutit assigiinngitsunik imigassamillu atuisi-lersaraat? 4) Susoqartarpa ullut tamaasa naamaartarutta, pujortarpallaarutta, iisartakkanik sunilluunniit sapaatip akunnerata naanerani iioraavallaarutta (ullumikkut ecstasi) imaluun-niit imerpallaarutta? Taamaaliortarnitsinni ulluinnarni inuunerput allallu inuunerat qanoq sunnersinnaasarpaput? <p>Eqimattat akunnerminni suliamik saqqummiussassamik ilusissaat aalajangersassavaat. Saq-qummiussinertik erseqqissarumallugu filmimik takutitsisinnapput, isiginnaagassiaaqqamik isiginnaartitsisinnaallutik tamakkualuunniit assigisaannik iliuseqarsinnaapput. Saqqum-miussinerit ataasiakkaat naammassinerini atuaqatigiit ataatsimoorullugu oqallittassapput, eqimattallu tamarmik saqqummeereerpata atuaqatigiit tamarmiutillugit oqaloqatigiissinne-qassapput taamaaliornermilu qulequttat imminnut ataqatigiinnerat qulequttanilu imaritinne-qartut ulluinnarni atuartut nammeneq inuunerannut qanoq sunniuteqartarneri oqallisigitinne-qassapput.</p>

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut sumiginnaasernerit assigiinngitsut pillugit assersuusianik assigiinngitsunik saqqummiussuitikkitt. Ajoquteqanngilaq qimmip uumasulluunniit sumiginnagaaneraniq eqqartuisoqarpat; qulequtaq eqqartoruminaatsorujussuusinnaavoq tassami assersuutiniq tigussaasunik tamatumunnga tunngassuteqartunik misigisaqarsimasinnaappata immaqalu qanoq iliuuseqarsimannginnertik pissutigalugu taamaattunik oqalliseqarnissaminnut paqumigisaqarsinnaammata. <p>Atuartut aperikkitt sumiginnagaanerup meeqqanut sunniuteqartarnerinik, qanorlu namminermt taamaaliornerup sunniuteqartarnerinik. Maluginiaruk paasisimallugulu oqaatigineraat, sumiginnaanerup qanoq ittuusulluunniit akuerineqarsinnaangisusaa aammalu inersimasut akisussaaffigigaat sumiginnaanginnissaq. Inuk killeqarfii ersersillugit titartagaq aallaavigiuk, oqaloqatigikkillu paasitinniarlugillu inersimasup killeqarfik ilorlerpaq qaangerpagu, kinguaassiuutitigut atornerluippat, taamaaliorneq tarnikkut timikkulluunniit pigaluarpat taamaaliornerup inertequtaaneraniq. Nukarlerni alloriarfimmii eqqaamasaq uteqqiguk: TAMATIGUT inersimasup akisussaaffigivaa aamma QAQUGUKKULLUUNNIIT meeraq pisuutineqarsinnaangitsoq.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartut qulequttat imarisaat tamakkerlugit suliarisimaneeraat. Paasisimavaat kinguaassiuutitigut piuumassuseqarneq nalinginnaasuummat inunnillu tamanit pigineqarmat, kinguaassiuutitigut nappaatit, ingammik AIDS, pillugit paasisaqarsimappat; atoqatigiinnermi illersuuteqarnissap pingaaruteqarnera, paasisimavaat naartulertoorsinnaanissaq tamatumalu kingunerisaanik naartumik peersitsisariaqalerneq kisiisa pinnigitsoorniaannarnagit aammali kinguaassiuutitigut nappaatinik tunnillatsinnissaq tamatumalu kingunerisinnaasaanik naartusinnaajunnaarnissaq imaluunniit toqusinnaaneq eqqarsaatigalugit? Atuartut tamatta, ingammillu inuusuttut, ilaqtattasinnit, ukioqatitsinnit ilaatigullu immaqalu ingammik tusagassiuutitigut kinguaassiuutitigut atoqatigiittarneq, aangajaarniutiniq aammalu nuannaarniutiniq atuisarnerput pillugit qanoq annerutigisumik isummatsigut kiminneqartarnerput paasisaqarfigisimavaat. Paasisimavaat atornerluinerup uatsinnut avatangiisitsinnullu qanoq ajoqutaasinnaatiginera aamma nalunngilaat pujortartarnerup, naamaartarnerup, aangajaarniutitortarnerup imigassartortarnerullu sivikinnerusoq siviluneruserlu eqqarsaatigalugit uatsinnut qanoq sunniuteqarsinnaaneri. <p>Pingaaruteqarpoq qulequttat taakkartorneqartut tamakkerlugit oqaloqatigiissutigissallugit pingaaruteqarporlu eqqartorneqartut tamakkua imminnut ataqatigiissillugit inersimasunnugulermullu atatillugit aamma eqqartorneqarnissaat. Piareersimaffigiuk atuartut aappillertarlutillu illakulullutillu pissusilersortarnissaat, qulequttammi amerlanertigut inuusuttunut inersimasunullumi qamuuna attortinnartuusarmata.</p>	<p>Bøllefrø og bønnespirer, 1989. Video</p> <p>Sylvia Schneider og Birgit Rieger: Inerikkiartulerneq (Pubertet, hvad er det?). Pilersuiffik, Infosamlingen. Klassisættipput.</p> <p>Møllerup, Peter: Sammen med dig, Gjellerup, 1983. Pilersuiffik, Fællessamlingen. Klassisættit.</p> <p>Præventionskasse, Paarisa, 1990. Pilersuiffik, Fællessamlingen</p> <p>Aids aamma nunatsinni, Paarisa/ Atuakkiorfik, 1992. Klassisættipput, Pilersuiffik, Fællessamlingen</p> <p>Aldrig mere uden, Sundhedsstyrelsen, 1994. Video. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Aids pillugu (Noget om AIDS) Paarisa, 1988. Klassisættit, Pilersuiffik, Fællessamlingen</p> <p>Meeqqat AIDS-ilu. Video, Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Ectasy, DR, 1994. Video, pilersuiffik, Fællessamlingen</p> <p>Hvorfor gør de det? TV2, 1994, Video, Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Transit - Om hash og alkohol, DR, 1994. Video. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Nielsen, Blankholm Torben; Nygaard, Jens Jørgen: Tobak - op i røg? Haase 1982. Klassisættit. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Tobak - ellers tak. Kræftens bekæmpelse. Klassisættit. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Tobak - nej tak. Kræftens bekæmpelse. Video. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Bering, Peter aamma Tom Døllner: Nej tak! Om tobak og rygning fase 1. Tobaksskaderådet, 1988. Klassisættit, Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<p><i>Aangajaarniutit inuulluarniutillu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aangajaarniutinin atorerluinerup namminer-mut, ilaquttanut, qanig-saannut, inuiaqatigiinnullu piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu isigalugit timikkut, tarnikkut inooqatigiinnermullu kingunipilugisinaasai ilisimasaqarfigisagaat • Aangajaarniutinut inuulluarniutinullu atorerluiner-mut tunngatillugu peqatit, ilaquttat, tusagassiuutillu sunniisinaasarnerat ilisi-maarissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Asannineq, isumaginnineq kinguaassiuutinullu tunngasut</i>, ilikkagassatut anguniagassat sisamaat. • Takuuk, <i>Asannineq, isumaginnineq kinguaassiuutinullu tunngasut</i> ilikkagassatut anguniagassat sisamaat.
<p><i>Tarnikkut timikkullu innarluutillit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nalinginnaasumik tarnikkut timikkullu innarluutinik ilisimasaqalersimassat sumiiffi nilu ataasiakkaani inuiaqatigiit akornanni ti mimikkut tarnimikkullu innarluutillit qanoq pissuseqarfigissanerlugit ilisi-maarissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilinniartitsisunik pulaartitanik arlalinnik ataatsimilluunniit aggersaagit. Peqqinnissaqarfimminngaanneersinnaapput, kommunip innarluutilinnut sulisorisinnaavai, imaluunniit innarluutilinnut angerlasimaffimmi sulisuusinnaapput tamakkualuunniit assipaluinik suliaqarsinnaallutik. Pingaaruteqarpoq qulequttat imarisaat siammarlugit suliarineqarnissaat. Atuartut apeqqutissaannik sanaartoqqukkit taamaaliorniarnerrannilu ikiorlugit – suna paasisaqarfigerusupparput/paasisaqarfigineroqqikkusupparput, qanoq isumaqarpa tarnikkut innarluuteqarneq il.il. Apeqqutit pulaartitatut ilinniartitsisorisassamat nassutereersigit taakkua piareersarnissaminnut piffissaqarniassammata. Pulaartitanik ilinniartitsisoqarnissamat naammattumik piffissaliisoqassaaq apeqqutinik akissutinillu itisilerisinnaaneq piffissaqarfigineqarsinnaaniassammata.
<p><i>Inuunermi nalaatat</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • sammineranni inuuneq toqulu oqaluuserisinaassavaat, annaasaqarnissamat ernumaneq, inuunermik nuannaarutiginninneq aamma toqu pillugu ernumassuteqarneq oqaluuserisinaassavaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Asasamik annaasaqarnermut tunngassuteqartumik filmimik isiginnaaritsi taannalu tunngavigalugu atuartullu oqallisigisigit aliasunneq, annaasaqarnissamik ilerasunneq aammalu inuunerup nuannissusia tamatuminnngalu annaasaqarnissamat ilerasuuteqarneq – tassa toqu. Inassutiginarinneqarpoq taamatut ilinniartitsineq upperisalerinermut isumalioqqissaarnermullu tunngasunik atuartitsinermut ilaatillugu ataatsimullu aaqqissuullugu, alloriarfimmilu ingerlanneqartarneri tamakkerlugit, ingerlanneqartassappat.

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Asanninneq, isumaginninneq kinguaassiuutinullu tunngasut</i>, ilikkagasatut anguniagassat sisamaat. • Takuuk <i>Asanninneq, isumaginninneq kinguaassiuutinullu tunngasut</i>, ilikkagasatut anguniagassat sisamaat. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut nalunngilaat tarnikkut innarluuteqartariaqannginneq timikkut anner-tuumik innarluuteqaraluaaraanni? Qanoq iliornikkut timimikkut innarluutilinnik peqateqarsinnaaneq paasisaqarfigisimavaat aammalu nalinginnaasumik paasisimavaat qanoq pissuseqarnikkut tarnimikkut innarluutillit peqatigineqarsinnaaner-at? (Uani pineqanngillat tarnimikkut eqqumeequteqartut aammalu periartaatsimikkut eqqumeequteqartut (siusinnerusukku tinnapattunik taagorneqartartut)). 	<p>Børnene fra Fenrhus. 1990. Video. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Engstrøm, Ronnie; Lauth, Oluf: Hvad er et handicap? Landsforeningen af Vanføre, 1978. Dias + båndit. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Handicappet - vent lidt, jeg kommer nu. Landsforeningen af Vanføre/Amtscentralen. Video. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p> <p>Martina en solstrålehistorie. Video. Pilersuiffik, Fællessamlingen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiaruk atuartut اساسminnik annaasaqarsimanertik pillugu misigissutiminnik oqaatiginissinnaanersut aammalu oqaatiginnaaneraat inuunermik nuannarinninnertik toqulu pillugu eqqarsaateqartarnertik. Maluginiarluaruk qulequtaq misigissutsinik attuilluinnartuummat eqqartorneqarnerminilu annilaanganermik pilersitsilluarsinnaammat. Atuartut isumaqatigeriikkut taamatut oqaloqatiginissuteqartillutik tamarmik imminnut assammikkut tasiorsinnaammata aamma nuannaanngerujussuarneq inertequtaanngimmat. 	<p>"Et barns sorg", DR/TV, 1989. Video</p> <p><i>Ilinniartitsisumut:</i> Marianne Davidsen-Nielsen og Nini Leick: "Den nødvendige smerte" - om sorg, sorgterapi og kriseintervention. Socialpædagogisk Bibliotek, Munksgaard. (kalaallisuuuunngortinneqarnikuuvoq)</p> <p>Mary Turner: At tale med børn og unge om døden og om at dø. Dansk Psykologisk Forlag. Pilersuiffik, Pæd./psyk.-samlingen.</p>

Suleqatigiinneq attaveqa qatigiinnerlu	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • paasiniaallutik tusarnaarsinnaassasut 	<p>Alloriarnermi atuarneq tamaat angusaqarumalluni tusarnaarneq ilinniartitsissutigineqarlunilu sungiusartinneqassaaq. Pisuni periarfissatut takkussortut tamaasa taamaaliornermik ilinniartitsinissamut iluatsinneqartassapput, soorlu atuartut ilatik oqalukkaluartut ingiartarpatigit. Alloriarfiup naanerani angusaqarumalluni tusarnaarneq ataveqaqatigiittarnerni tamani naliginnaasumik pissusissatut atuartunit ingerlanneqalereersimassaaq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • allat oqaasiinut, iliuusaannut suliaannullu nersualarinnissinnaassasut tunngavilersukkamillu isornartorsiuisinnaassasit 	<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Inuttut anguniagassalinerineq pilersaarusiorterlu</i>, ilikkagassatut anguniagassat sisamaat.
<ul style="list-style-type: none"> • nammineq oqaaserisanut, iliuuserisanut suliarisanullu nersualaarutaasunik tunngavilersukkanillu isornartorsiutaasunik tiguisinnaanisaaq ilikkarsimassagaat, taakkunungalu ammasumik tunngavilersorluakkamik siumullu isigisunik atuisinnaassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Inuttut anguniagassalinerineq pilersaarusiorterlu</i>, ilikkagassatut anguniagassat tallimaat.
<ul style="list-style-type: none"> • allat akornanni aamma allat namminerlu akunnermi aklerliissutinik pinngortoqarsimatillugu taakkununga aaqiisutissianik atuisinnaassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Minnerni alloriarfimmi attaveqaqatigiittarnermut tunngatitamik sungiusaat, atuartut oqaratik "illit imaapputit" imminnut aallaavigalutik oqaluttarnerat, uteqqitsiguk. Imminut upperilsinnaanermut sungiusarnermut tunngassuteqartut periartaatsit sisamaasut ilinniartitsissut igikkitt: 1) Saassussiumatoq: tamatigut saassussinissaminut illersornissaminullu piareersimasooq, qanoq iliuusai saassusinermik tunngaveqartuaannartut. 2) Naalaannartoq: tamatigut avatangiisiminut ilakkuminartoq, inussiarnertuaannartoq ikiuumajuaannartorlu kisiannili imminut illersornissaminut piareersimajuaannartoq toqqorterillunilu saassussinernik iliu-seqartuaannartoq soorlu ingutsinikkut ajattuinnikkullu. 3) Ilatsiinnartoq: suna tamaat soqutiginnikkaa namminerlu piimasani tunngavigalugit qanoq iliuuseqartartoq. Qalliinnarsior-tumik soqutiginninngivillunilu qisuariartartoq. 4) Imminut upperisoq: ammasumik pissusilik, ammasunik apeqquteqartartoq angusaqarniarlunilu tusarnaartartoq. Pisut tunngavigalugit siuneqarluartumik qisuariartartoq. • Atuartut pisimasuiunngitsunik pisimasuvinnillu tunngaveqartunik isiginnaartitsissuteeralior-tikkitt isiginnaartitsisillugillu. Atuartut saassussiumatuutut, imminut upperisutit il.il. isigin-naartitsisikkitt. Isiginnaartitsineq videomut immiuguk. Atuartut videomik immiussamik isiginnaaqatigikkitt, oqaloqatigikkillu imminut upperisuusuusaarneq qanoq misigisimanarner-soq, , ilatsiinnartuusuusaarneq il.il.. Imminnut ilisarisinnaappat, isiginnaartitsinerminni pi-suusaarnermik nalaani tamannalu videomi takusinnaavaat? Oqaloqatigikkitt pissuserisat as-sigiinngitsut inunnik allanik qanoq iliuuseqartitsisarneri pillugit. Imminut upperaluni pissu-seqarnerup iluaqutissartarisinnaasai oqaloqatigiissutigisigit.
<ul style="list-style-type: none"> • eqimattani mikisuni angisuunilu suleqataasinnaassasut aamma nammineq isummanut allallu isumaannik pin-gaartitaannillu inissa-qartitsisinnaassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Inuttut anguniagassalinerineq pilersaarusiorterlu</i>, ilikkagassatut anguniagassat suulliat.

Suleqatiginneq attaveqa qatigiinnerlu	
Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Inuttut anguniagassalerineq pilersaarusiernerlu</i>, ilikkagassatut anguniagassat sisamaat. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Inuttut anguniagassalerineq pilersaarusiernerlu</i>, ilikkagassatut anguniagassat tallimaat. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Aaqqiagiinnginnermi imminut upperaluni qanoq iliuseqarsinnaanerup pitsaaqutaanik atuartut paasinissimanersut maluginiakkit. Atuartut tamaasa apersukkit attaveqaqatigiittarnermi pissuserisaminnik sunik pitsanngorsaarusunnersut. Imaassinnaavoq isornartorsiorneqartarnermi isornartorsiuisarnermiluunniit kiguneqartitsiumaneq ilikkagaqarfigerusukkaat, imaassinnaavoq imminut upperaluni qanoq pissusilersornissaq ilikkagaqarfigiumagaat imaluunniit inunnut allanut tusarnaarsinnaanertik pitsanngortikkusukkaat. Maluginiaruk atuartut aaqqiagiinnginnernik iluarsiumallutik periutsinik ilinniakkatik ulluinnarni atortarneraat pissusiliutiinnarlugulu imminnut upperalutik pissusilersornersut. Qulequtaq periarfissartaarnerit tamaasa oqallisigittaqqiguk. 	<p>Jane Hejgard: Jeg har ret til - du har ret til. Landtryk. Arbejdsbog i Social kompetence.</p> <p><i>Ilinniartitsisumut:</i> Anne Dickson: Og jeg mener hva` jeg si`r. København 1988 og 1993. Hans Reitzels Forlag A/S. ISBN 87-412-3394-8</p> <p>Robert Sharpe: Er du O.K.? - om udvikling gennem assertionstræning. 1990. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A. S., København.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk <i>Inuttut anguniagassaliorneq pilersaarusiernerlu</i>, ilikkagassatut anguniagassat siulliat. 	

Ilinniartitaaneq inuutissarsiuqarnerlu	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • ilisimasaqarfīgissagaat iluatsittumik atorfeqar-nissamut periarfissat, sumiiffimmi inuiaqati-giinni, nuna tamaat ataatsimut isigalugu nu-nanilu allani periarfissat piunerat ilisimassagaat • sumiiffimmi ataasiakkaa-ni nunarsuarlu tamaat isigalugu sumi sunillu sulisussat ilinniarsimasut atorfissaqartinneqar-nerpaanersut inuussuti s-sarsiuutillu sorliit atorfis-saqartinneqannginneru-nersut ilisimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuaqatigiit sisamanik tallimanilluunniit inuttalinnik eqimattakkaartikkitt ”Atorfimmilu pitsaasumik ingerlanissaq” qulequtsiullugu suliaqartikkitt. Eqimattat tamarmik qulequtaq ataaseq misissuiffīgissavaat, tassa sumiiffimmi nunarsuarlu tamakkerlugu atorfimmik pitsaasumik ingerlatsisinnaanissamut periarfissaasut tamatumunngalu ilaatillugu sulisut ilin-niarsimasut sorliit piunaneqarnerunersut atorfiillu sorliit suliffimmi annikinnerusumik ator-fissaqartinneqarnerusut. Atuartut qinnuvigikkitt qulequttamut akissuteqarniarnermi ujarler-figisinnaasatik sapinngisamik amerlanerpaat tunngavissarsiorfīgeqqullugit (IT, bibliotekki, apersuinerit il.il..) Eqimattat paasissutissarsiatik pillugit nalunaarusiussapput, piffissarlu sulinissamut atortussaatinneqartoq naappat eqimattat tamarmik suliaminnik imminnut saq-qummiivigissapput. Atuaqatigiit nalunaarusiamik assigiinngissutaat assigiissutaallu oqalli-sigilisigit oqallisigilisigillu naammassisaminni sunik tupaallaateqarsimanerlutik. Inassutigineqarpoq, suliassap aaqqissorneqarnera inuiaqatigiilerinermi atuartitsinermut ta-putartuullugu aaqqissuunneqassasoq.
<ul style="list-style-type: none"> • nammineq toqqaaneq tunngavigalugu inuussu-tissarsiummik misiliisi-maneq misilittagaqarfi-gissagaat, pissarsiamin-nillu taassumangalu suli soqutiginninnermin-nik naliliisimassallutik 	<p>Alloriarfimmi tassani nalinginnaasumik suliffeqarfimmi sungiusartoqassanngilaq, taamaallaalli piunarsarīneqarpoq, soorlu ilikkagassatut anguniagassami taaneqartutut, atuartut inuutissar-siummik nalunngisaqalersimassasut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alloriarfiup nammassilernerani atuartut sumiiffimmi inuutissarsiummik annertunerusumik paasisaqarfigerusutaminnik toqqaareersimassapput. Suliffeqarfīit pineqartut atuartunik ullu-ni marlunni pingasuniluunniit ”suliffimmi sungiusartoqarnissaa” anguniarlugu saaffigine-qarlutik isumaqatigiissuteqarfiginiarneqassapput. ”Suliffimmi sungiusarnerup” nalaani atuartut ullorsiuteqartinneqassapput tamarmillu minnerpaamik ataasiarluni pulaarneqartas-sallutik.

Ilinniartitaaneq inuutissarsiuteqarnerlu

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut aperikkitt: Aalajangersimasumik anguniagaqarluni sulinerup nalaani suna ilikkarpisiuk? Nammineerlusi nalunaarusiassinni naammassisasi qanoq atorsinnaavisigit? Tamatumani maluginiaruk atuartut tamarmik sungiusarnerminni pissarsiarisimasatik nutaat inuutissarsiutitaarniarnermi ilinniagaqarniarnermilu qinersiniarnerminnut eqqarsaatersuuteqarnerminni atorneraat. 	<p>Inuutissarsiutinut matuersaat "Sunngorlangatoq?" www.sunngu.gl www.sunngu.dk</p>
<ul style="list-style-type: none"> • "Sulilluni sungiusareernerup" kingornagut atuaqatigiit katerisimaartinneqassapput imminnullu oqaluttuutissallutik suliffeqarfiup/suliap toqqakkamik ingerlasimanerani misigisarsimasaminnik. Taamaalioreernerup kingornatigut atuartut tamaasa immikkut peqatigalugit nalilersuisoqassaaq nalilersuinerlu tamanna atuartullu nammineq qanoq iliuusissaminik pilersaarussiaa ilanngullugit atuartup qanoq iliuusissaminik pilersaarussiaanut allatorneqassapput. Pingaaruteqarpoq nalilissallugu manna tikillugu inuussutissarsiutissatut toqqagaasimasoq suli inuussutissarsiutigiumasatut atuartumit soqut igineqarnersoq imaluunniit atuartoq allarlunnarmik ingerlatsiumanersoq. Nalilersuineq atuartup inuussutissarsiutitaarniarnerminut ilinniagaqarniarnerminullu nammineq pilersaarussiaanik ingerlatseqinnermi tunngavilersuutaassaaq . 	<p>Inuutissarsiutinut matuersaat www.sunngu.gl www.sunngu.dk</p>

